

ARCHEOLOGIENOTA RUNKELEN – PAROCHIEZAAL

J. CLAESSEN, B. VAN GENECHTEN, G. VERBEELLEN,
E. DIRIX, N. PIL, A. SYS & E. AUDENAERT

JULI 2017

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Runkelen – Parochiezaal

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix,
Nathalie Pil, Annelien Sys en Evelien Audenaert

Opdrachtgever

Stad Sint Truiden

Projectnummer

2017D238

Plaats en datum

Kortenaken, 13 juli 2017

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2017D238

ISSN 2034-5615

© 2017 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoekopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>9</i>
3	Bureauonderzoek	12
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>12</i>
3.2	<i>Archeologische data.....</i>	<i>19</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen</i>	<i>21</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>29</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	30
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>30</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>30</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>31</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen</i>	<i>33</i>
5	Bibliografie	34
6	Figurenlijst.....	35
7	Plannenlijst.....	36

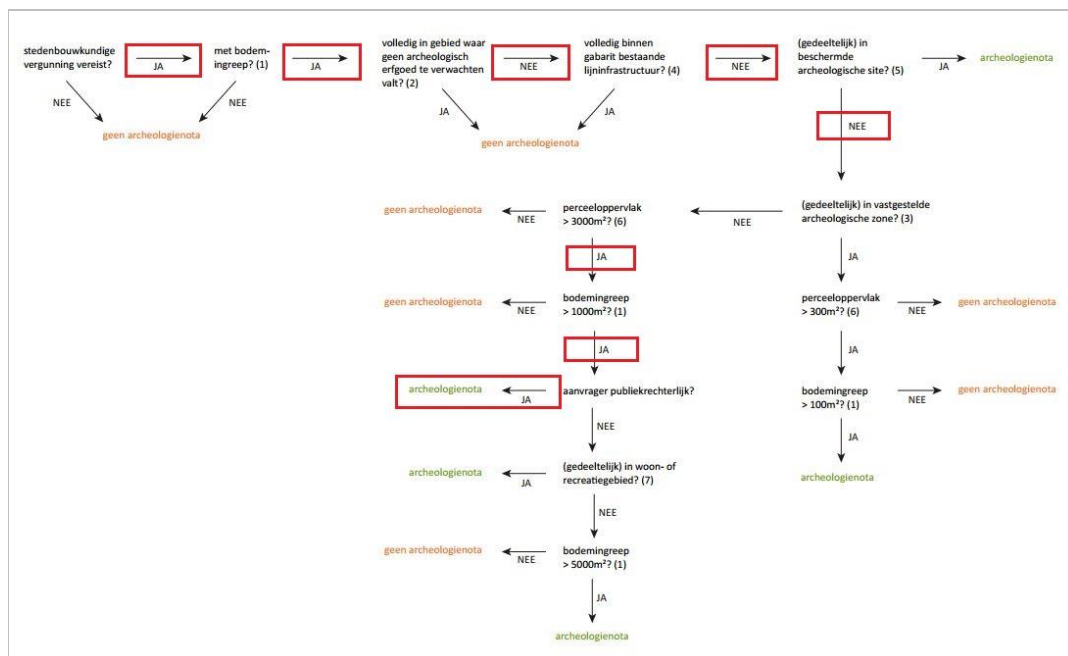
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een stedenbouwkundige vergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een stedenbouwkundige vergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1 Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen

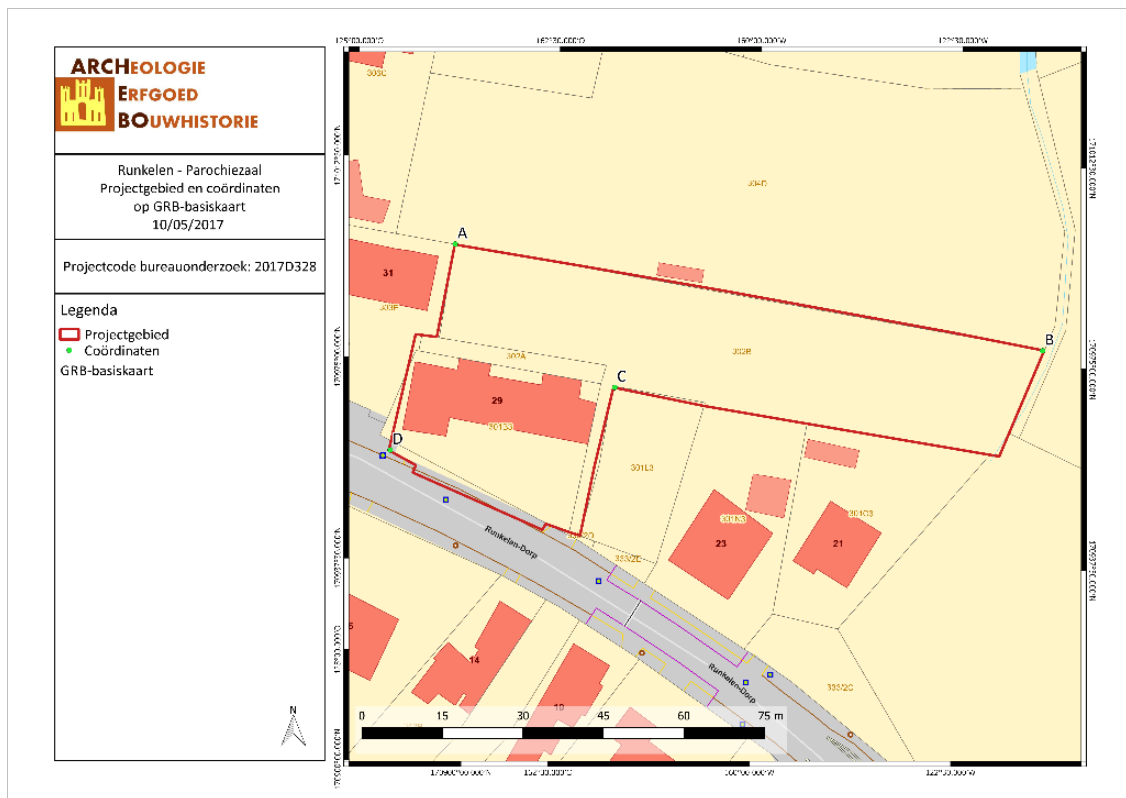
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige vergunning heeft ARCHEBO bvba in opdracht van de 'Stad Sint-Truiden' een archeologienota opgemaakt voor het perceel gelegen aan Runkelen-Dorp 29 te Runkelen, deelgemeente van Sint-Truiden. Op het terrein, met een grootte van 3 150 m², zal door de opdrachtgever een parochiezaal gebouwd worden. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief verstoord zal worden. Voorliggende archeologienota bevat enkel een bureauonderzoek.

Aangezien de aanvraag voor de stedenbouwkundige vergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in mei 2017 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon voor de opdrachtgever, Stad Sint-Truiden, was Erika Vandergeten van AE+ architecten. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

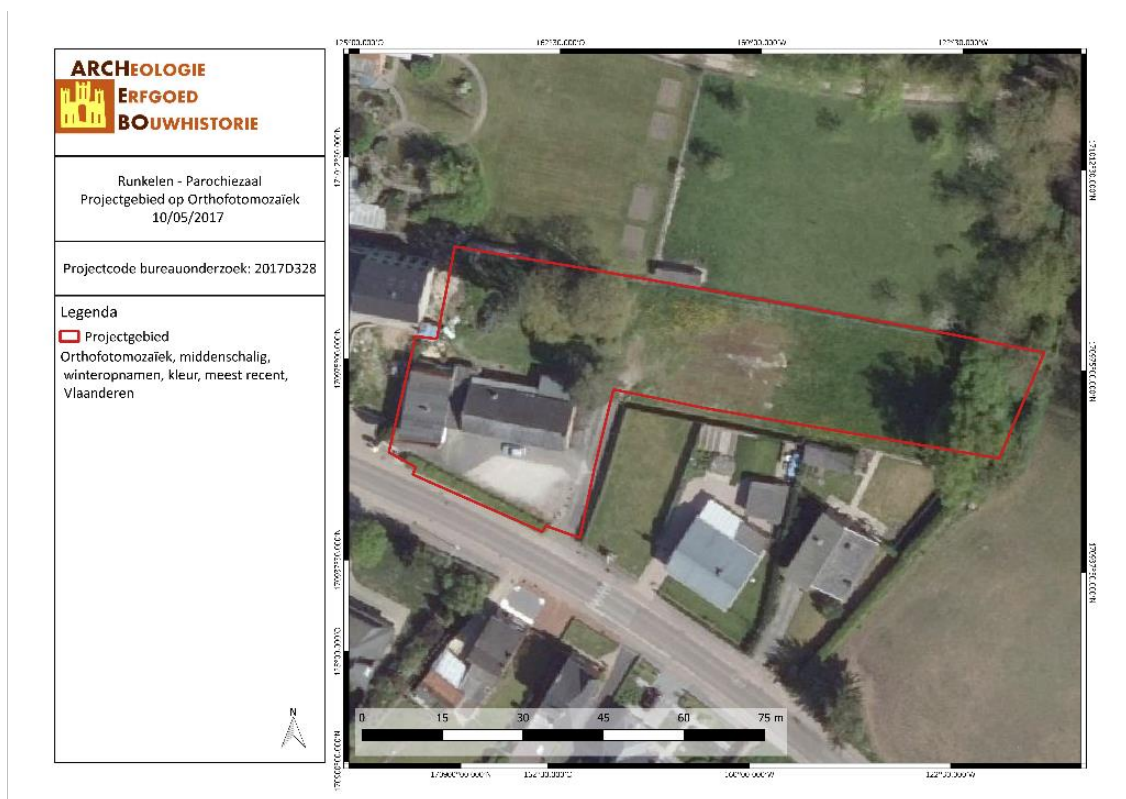
Administratieve fiche			
Naam site:	Runkelen – Parochiezaal		
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem		
Ligging:	Limburg, Sint-Truiden, Runkelen-Dorp 29		
Kadaster:	Afdeling 8, sectie A: perceel 302A, 302B en 301B3		
Coördinaten:	A	X	205343.52
		Y	170996.29
	B	X	205453.30
		Y	170978.33
	C	X	205373.71
		Y	170970.13
	D	X	205332.06
		Y	170957.74
Opdrachtgever:	Stad Sint Truiden Kazernestraat 13 3800 Sint-Truiden		
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba		
Projectcode bureauonderzoek:	2017D238		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Bewaarplaats archief:	Stad Sint Truiden		
Grootte projectgebied:	Ca. 3 262 m ²		
Uitvoeringsperiode:	8 mei – 12 juli 2017		
Reden van de ingreep	Aanvraag stedenbouwkundige vergunning voor de bouw van een parochiezaal		
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief		
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, nutsleidingen, ...		

De meest recente GRB-kadasterkaart en de Orthofoto , daterend uit 2016, toont het projectgebied als bebouwd en met beplanting.

RUPA/17/05/10/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017)

RUPA/17/05/10/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Momenteel is het projectgebied bebouwd en deels bebost. Naar aanleiding van een stedenbouwkundige vergunning voor de bouw van een parochiezaal, dient de aanwezige bebouwing gesloopt te worden en de bomen gerooid te worden.

Deze nota betreft een uitgesteld onderzoek zonder ingreep in de bodem vermits het terrein niet toegankelijk is vooraleer de bebouwing gesloopt is en de bomen gekapt zijn. Het is ook niet mogelijk om met een graafmachine het terrein te betreden. Hierbij dient vermeld te worden dat de bomen slechts mogen gekapt worden tot aan het maaiveld. Indien fundering onder het maaiveld gesloopt worden, kan dit alleen onder begeleiding van een erkend archeoloog. Stronken mogen pas verwijderd worden na alle archeologisch onderzoek of in functie van het onderzoek.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

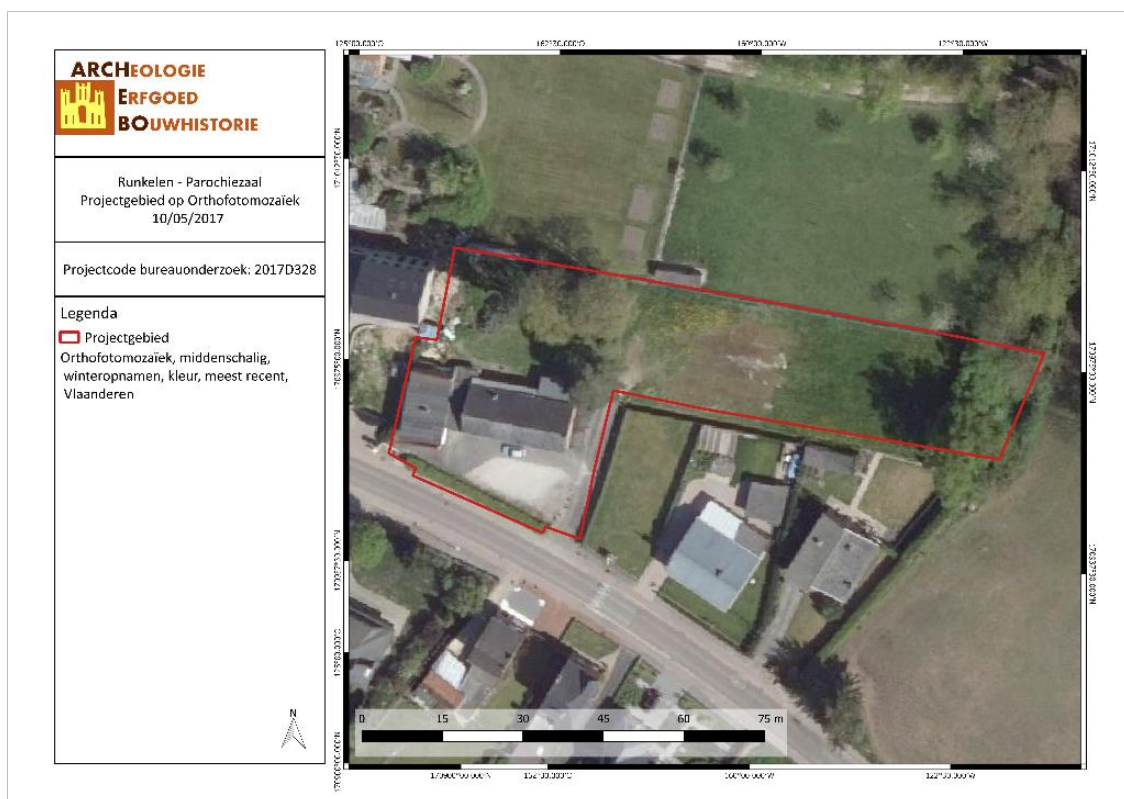
2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het volledige projectgebied kent een oppervlakte van ca. 3 262 m². Zoals te zien is op de Orthofoto van 2016 is het terrein momenteel bebouwd en kent het beplanting, waaronder eveneens een aantal bomen. Na het raadplegen van de cartografische bronnen, kunnen we afleiden dat de huidige bebouwing 20ste-eeuws is. De parochiezaal is gebouwd aan een vroegere gemeenteschool, verder zijn er geen kelders aanwezig.¹ Bouwplannen van de huidige bewoning zijn niet voorhanden. Er zou evenwel geen kelder aanwezig zijn. Aannemelijk zijn de fundamenteën in de vorstvrije zone ingezet en dus 60cm diep.

Figuur 4: Huidige parochiezaal (Google Maps, 2009)

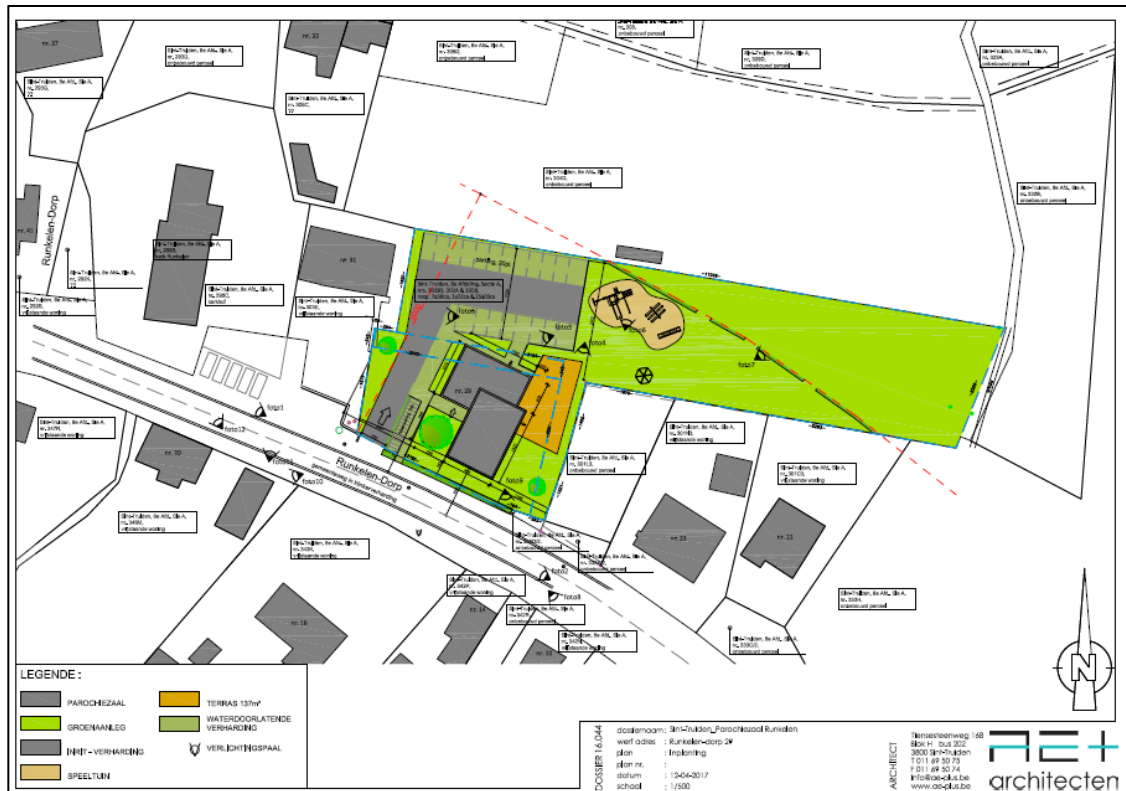
RUPA/17/05/10/3 - Digitale aanmaak

Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017)

¹ Persoonlijke communicatie met architect-stagiair Erika Vandergeten (AE+ Architecten) op 13 juni 2017

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

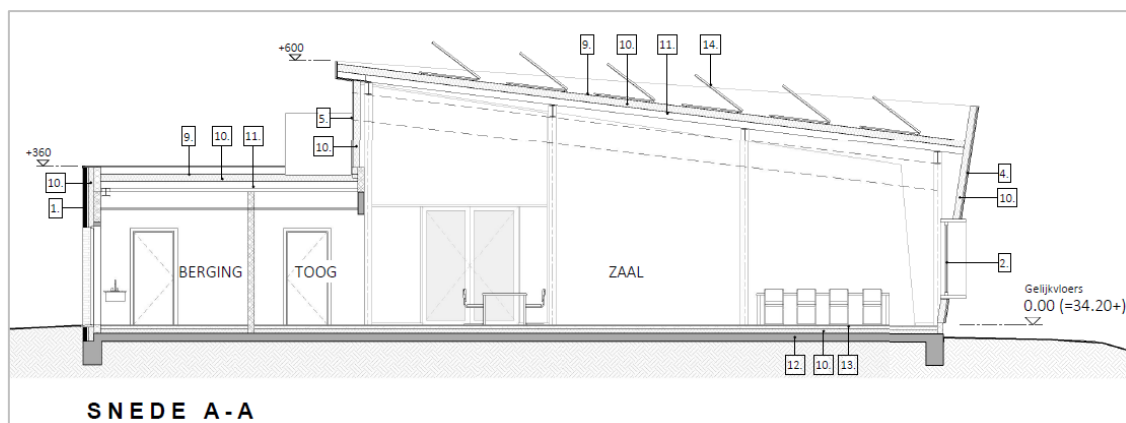
Op het besproken terrein zal een parochiezaal gebouwd worden. Hierbij dienen eveneens een gastank verwijderd te worden en zullen zowel het asfalt als de bestaande bebouwing gesloopt worden. Verder moeten de bomen gekapt worden ten voordele van een parking. Daarnaast zullen rioleringswerken en omgevingswerken uitgevoerd worden. De maximale diepte van de ontgraving bedraagt hierbij 80 cm in functie van de funderingen. Deze werken gaan gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief verstoord zal worden.

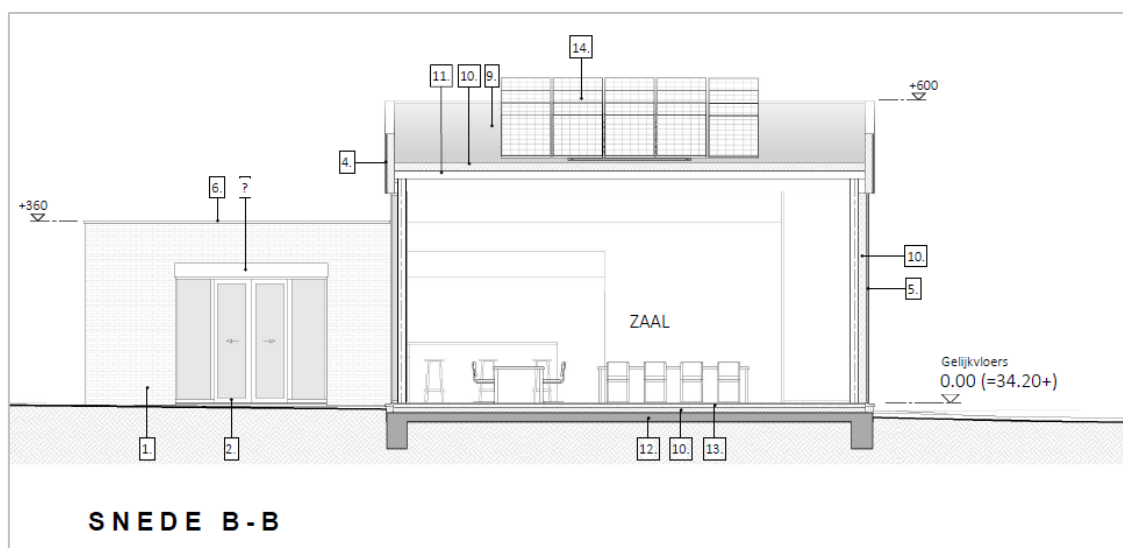
Figuur 6: Inplantingsplan 1/500, 12 april 2017 (AE+ architecten, 2017)

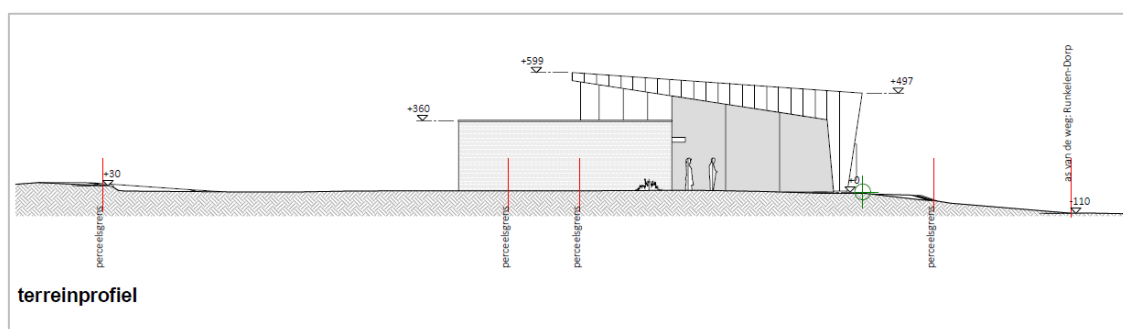
Figuur 7: Zuid-west, en zuid-oost 3D impressie (AE+ architecten, 2017)

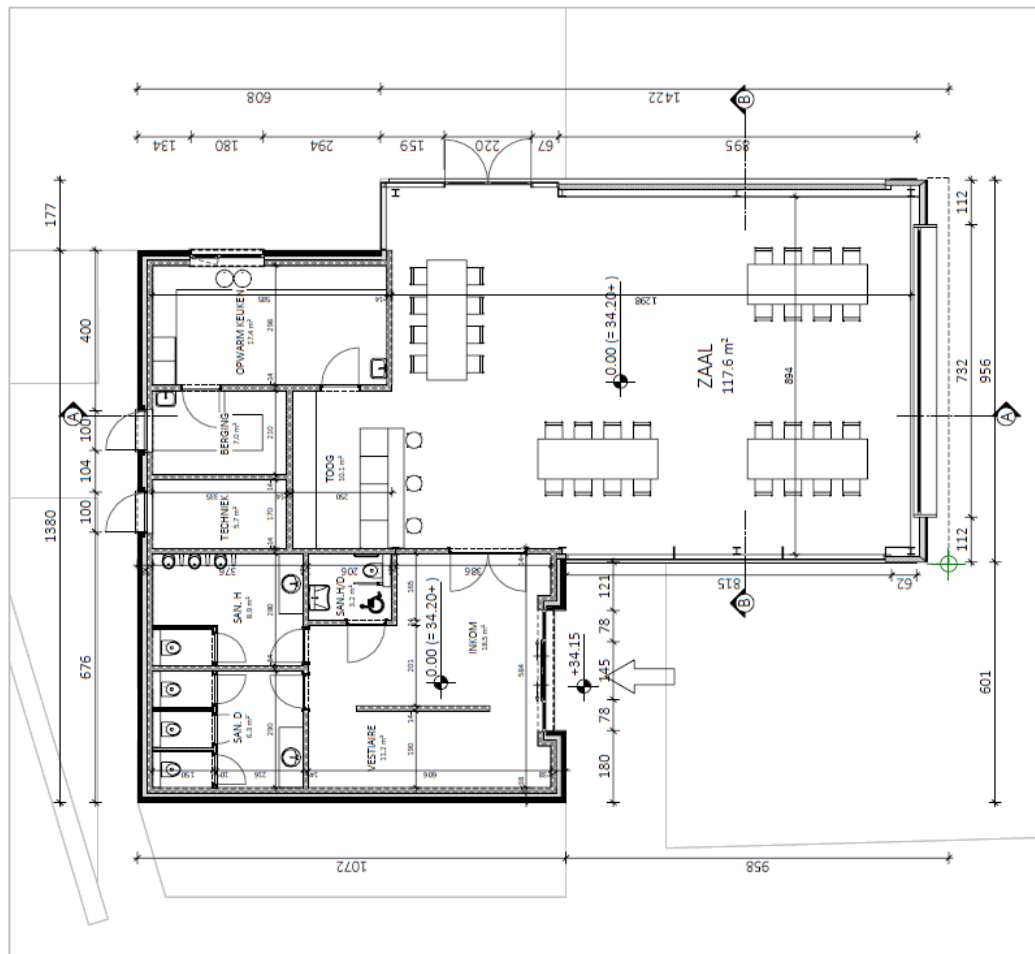
Figuur 8: Snede A-A en B-B van het projectgebied Runkelen, parochiezaal (AE+ architecten, 2017)

Figuur 9: Snede A-A en B-B van het projectgebied Runkelen, parochiezaal (AE+ architecten, 2017)

Figuur 10: Terreinprofiel project Runkelen, parochiezaal (AE+ architecten, 2017)

Figuur 11: Grondplan project parochiekerk Runkelen (AE+ architecten, 2017)

RUPA/17/05/10/4 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Situering van het projectgebied op het toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

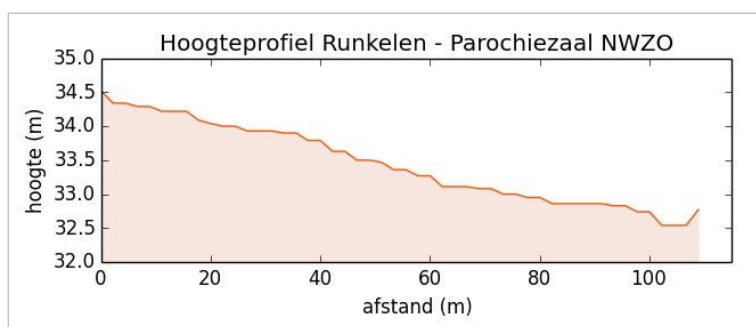
De gebruikte kaarten werden in georeferencerde vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott op de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

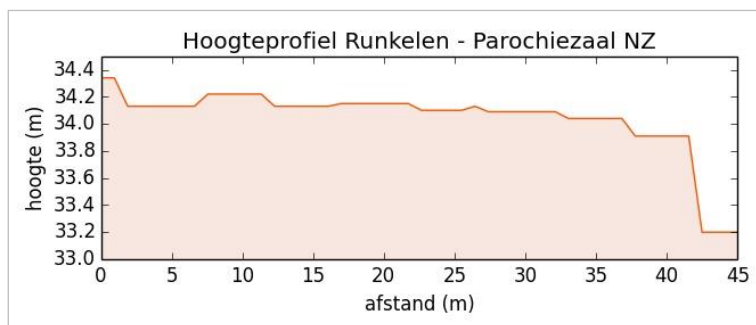
3.1.1 Topografische situering

Het projectgebied is gelegen in Sint-Truiden, aan Runkelen-Dorp, nr. 29. Dit gebied is gesitueerd op 4 km ten noordwesten van het centrum van Sint-Truiden, 16 km ten oosten van Tienen en 15 km ten zuidwesten van Hasselt.

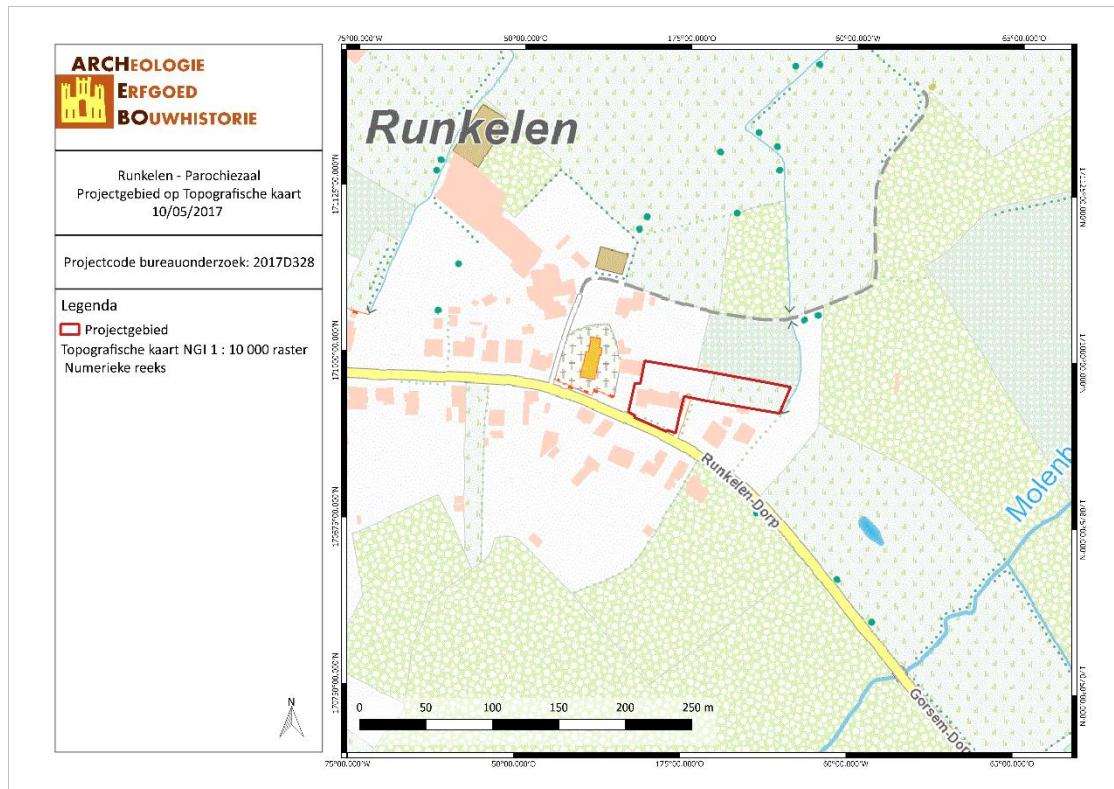
Op basis van het NW-ZO georiënteerde hoogteprofiel kan men vaststellen dat het terrein tussen de 34,5 en 32,6 meter boven zeeniveau is gelegen. Het NZ georiënteerde hoogteprofiel toont dat het terrein tussen de 34,3 en 33,2 meter boven zeeniveau gelegen is. Het project ligt tussen 2 vertakkingen van de Nijsveldbeek. De dichtstbijzijnde waterloop is gelegen langs het projectgebied. De Molenbeek ligt op 260 meter ten oosten van het project. Het projectgebied is gelegen op een heuvelrug dat naar het water toe is georiënteerd.

Figuur 13: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NWZO-richting (Geopunt, 2017).

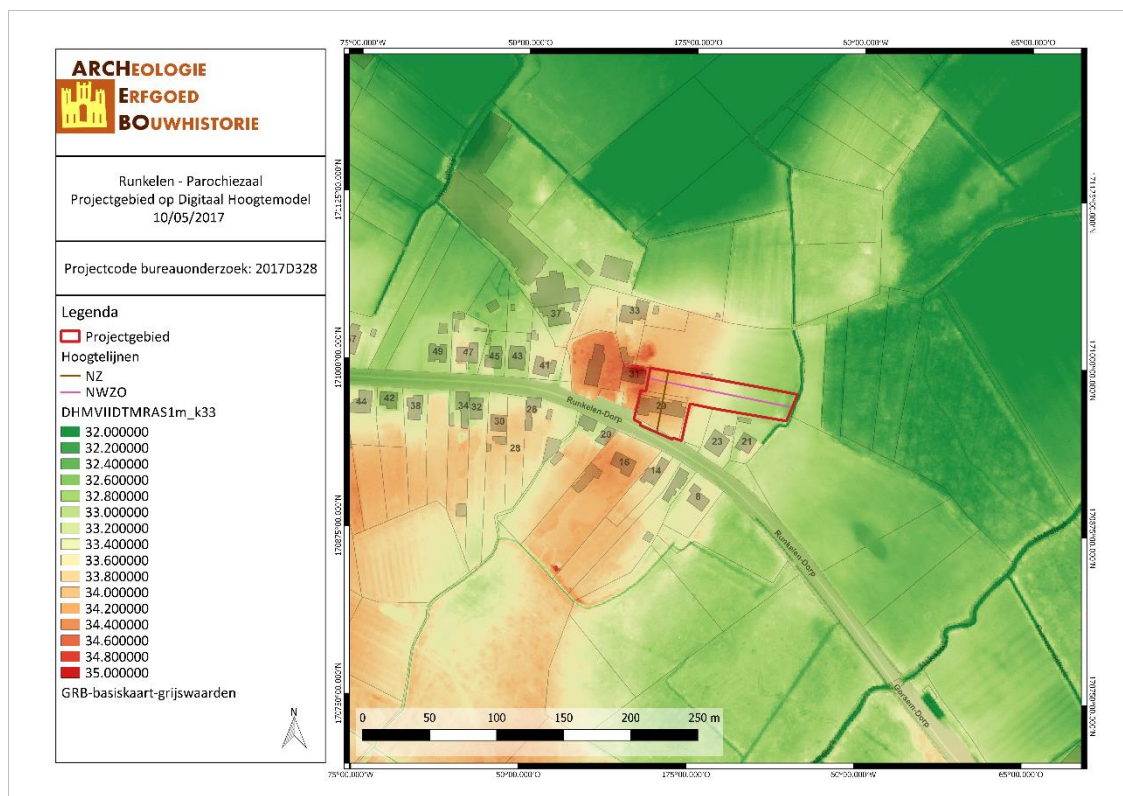

Figuur 14: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NZ-richting (Geopunt, 2017).

RUPA/17/05/10/5 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2017).

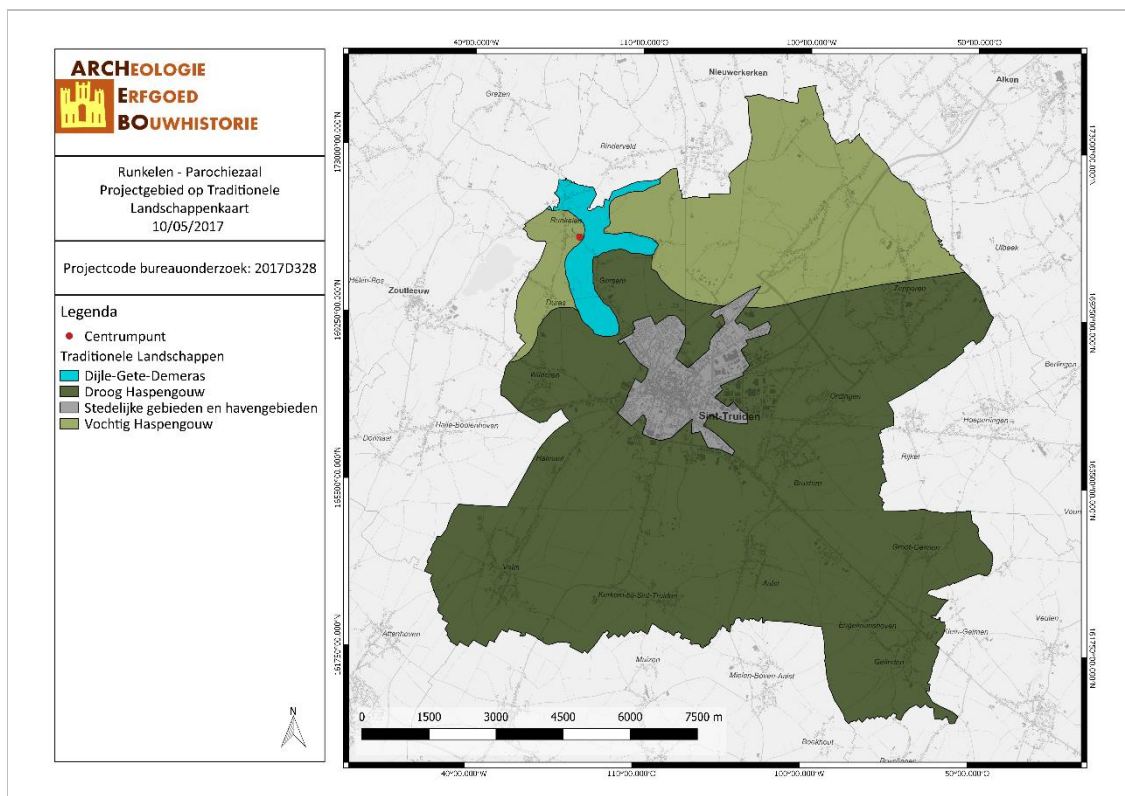
RUPA/17/05/10/6 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2017).

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied ligt langs de Runkelen-Dorp 29 in Sint-Truiden. Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd in Vochtig Haspengouw en kent een vlak reliëf. Het landschap van Vochtig Haspengouw is gekenmerkt door Tertiaire sedimenten, bestaande uit een afwisseling van Oligocene zand- en kleilagen (Rupeliaan en Tongeriaan), die almaar dikker worden. Hierdoor verdwijnt de impact van het onderliggende krijtsubstraat op het reliëf. Het reliëf wordt er bepaald door bronwerking en differentiële erosie: zachtere zandlagen versus resistente kleilagen. Vochtig-Haspengouw ligt doorgaans beneden de hoogtelijn van +70 meter. Verder zijn de beekdalen merklijk breder en verflauwen de hellingen; in de alluviale vlakten komt het microreliëf van oeverwallen en komgronden met yazoo-riviertjes doorgaans goed tot uiting.²

RUPA/17/05/10/7 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Project aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, geraadpleegd 2017)

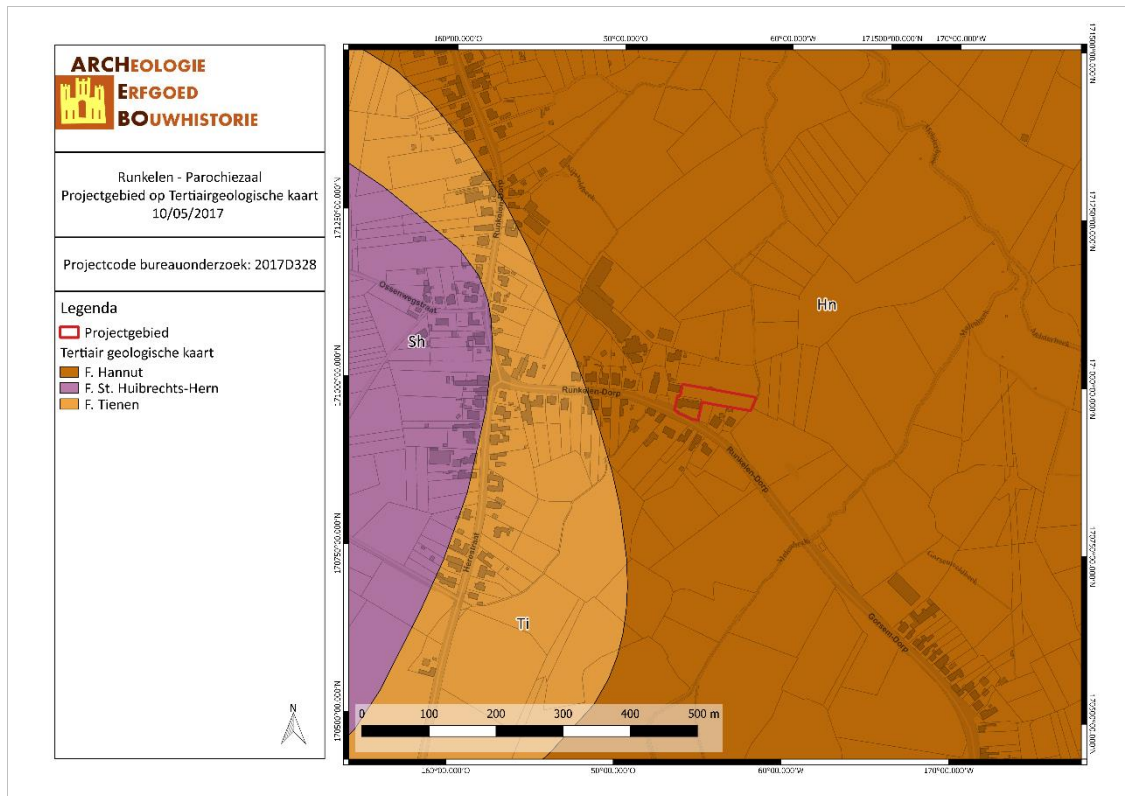
3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen Formatie van Hannut. Deze wordt gekenmerkt door grijsgroen fijn zand, soms dunne kleihoudende intercallaties, met plaatselijk zandsteen, naar onder toe klei, zandhoudend tot klei.³ Ze dateert uit het Laat-Paleoceen, rond de 57 miljoen jaar oud). De Formatie van Hannut hoort toe tot de groep van Landen.⁴

² Pierre Diriken, "De ruimtelijke landschapsmerkenkaart Limburg", 2000.

³ "Geopunt Vlaanderen", geraadpleegd 09 mei 2017, <http://www.geopunt.be/>.

⁴ Marechal en Laga, "Lithostratigrafie van het Neogeen en Paleogeen (Tertiair) in Vlaanderen", 1988.

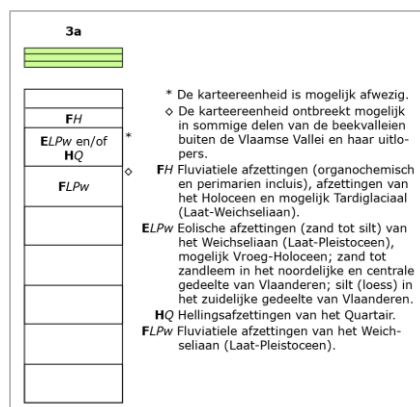
RUPA/17/05/10/8 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).

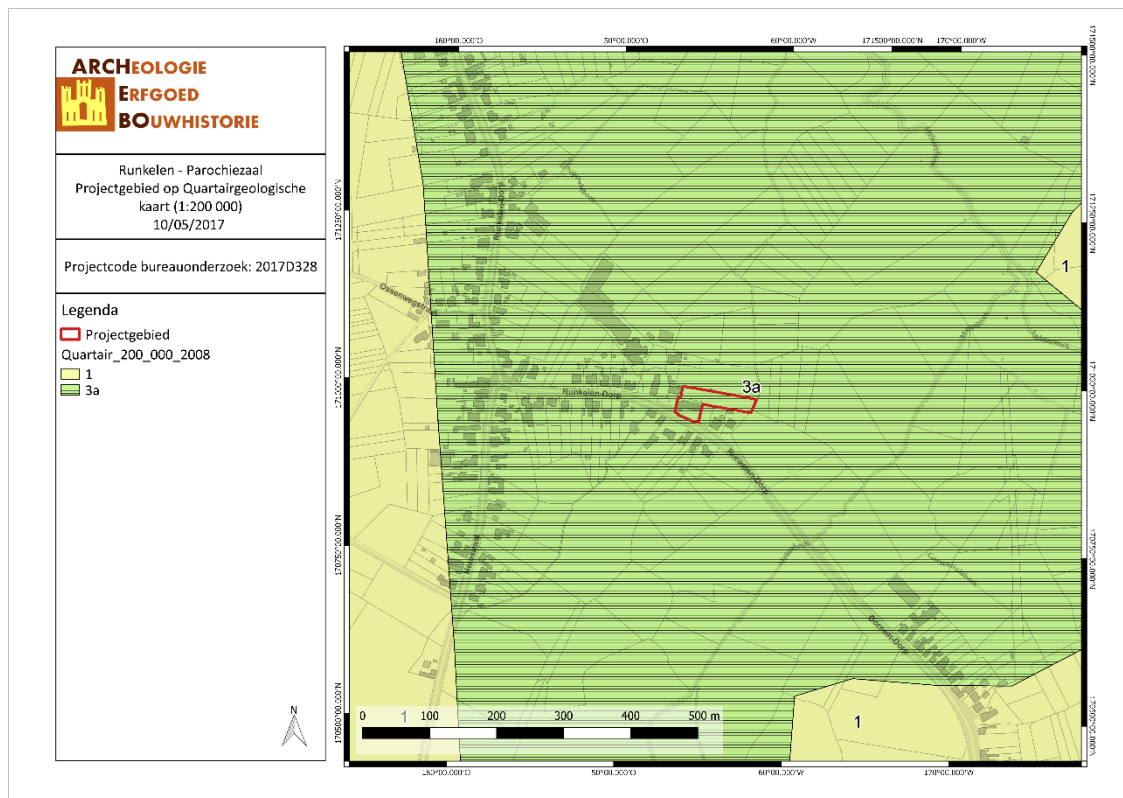
3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich binnen het type 3a.

Het type 3a bestaat uit fluviatiele afzettingen (organochemisch en perimarien inclus), afzettingen van het Holocene en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan). Hieronder is een karteereenheid mogelijk aanwezig met eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holocene, met zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen en silt in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. Daarnaast zijn hellingsafzettingen van het Quartair mogelijk aanwezig. Vervolgens ontbreekt de karteereenheid mogelijk in sommige delen van de beekvalleien buiten de Vlaamse Vallei en haar uitlopers. Deze bevatten fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

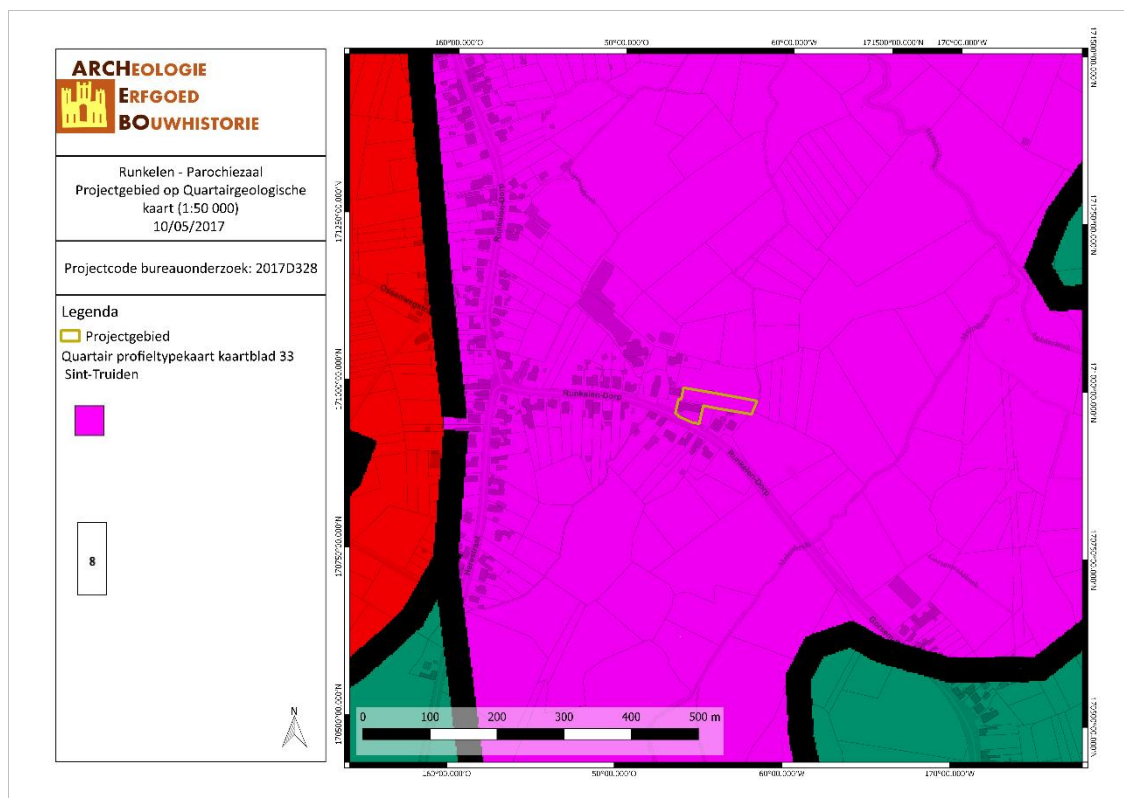
Figuur 19: Uitleg van het type 3a volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2017).

RUPA/17/05/10/9 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Quartaairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2017).

Volgens de quartaairgeologische kaart (1/50.000) bestaat het projectgebied uit het type 8. Volgens de legende verwijst deze code naar de aanwezigheid van beekalluvium.⁵

⁵ E. Goossens, F. Gullentops, en N. Vandenbergh, *Toelichting bij de Quartaairgeologische Kaart - kaartblad 33, Sint-Truiden* (Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007).

RUPA/17/05/10/10 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2017).

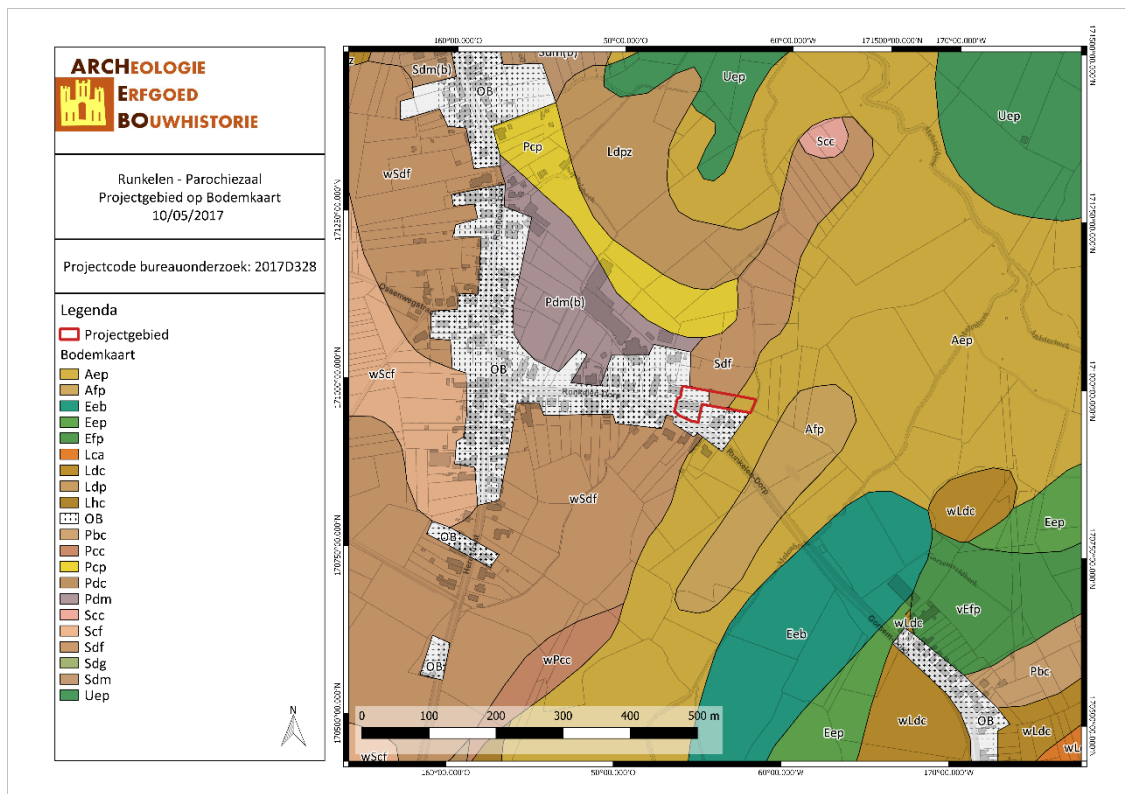
3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven binnen bodemtype OB, Sdf en Aep. Deze kartering werd opgenomen in 1964 door dhr. L. Baeyens, o.l.v. dhr. R. Tavernier.⁶

De OB code verwijst naar een bodemkartering 'onder bebouwing'. De bodemopbouw op deze locatie is verder niet beschreven.

Een Sdf bodem bestaat uit een matig natte lemige zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Deze gronden hebben een bouwvoor van ongeveer 30 cm dik en zijn donker grijsbruin. De onderliggende weinig duidelijke Podzol B is iets bruiner en toch iets minder humeus dan de Ap. De benedengrens van de B ligt gemiddeld op 50 cm. Het profiel is veelal op glauconiethoudend materiaal ontwikkeld en/of rust op een glauconiethoudend substraat. Tussen 40 en 60 cm beginnen de roestverschijnselen. De waterhuishouding is goed in de zomer, iets te nat in de winter. De bodem heeft goede opbrengsten bij nagenoeg alle gewassen, ook voor weiland.⁷

Daarnaast verwijst een Aep bodem naar een natte leembodem zonder profiel. De gronden van deze serie zijn opgebouwd uit lemig materiaal (licht tot zwaar leem) en worden beïnvloed door een permanente grondwatertafel. Op minder dan 125 cm diepte komt in de gronden van de serie Aep een volledig gereduceerde horizont (horizont G) voor, meestal licht olijfgrijs of grijs. Duidelijke roestvlekken beginnen op minder dan 50 cm. De bovengrond vertoont nog een bruinachtige grondkleur. Ze zijn ongeschikt voor gebruik als bouwland wegens hun tamelijk slechte drainering, maar dragen goed weiland.⁸

RUPA/17/05/10/11 - Digitale aanmaak

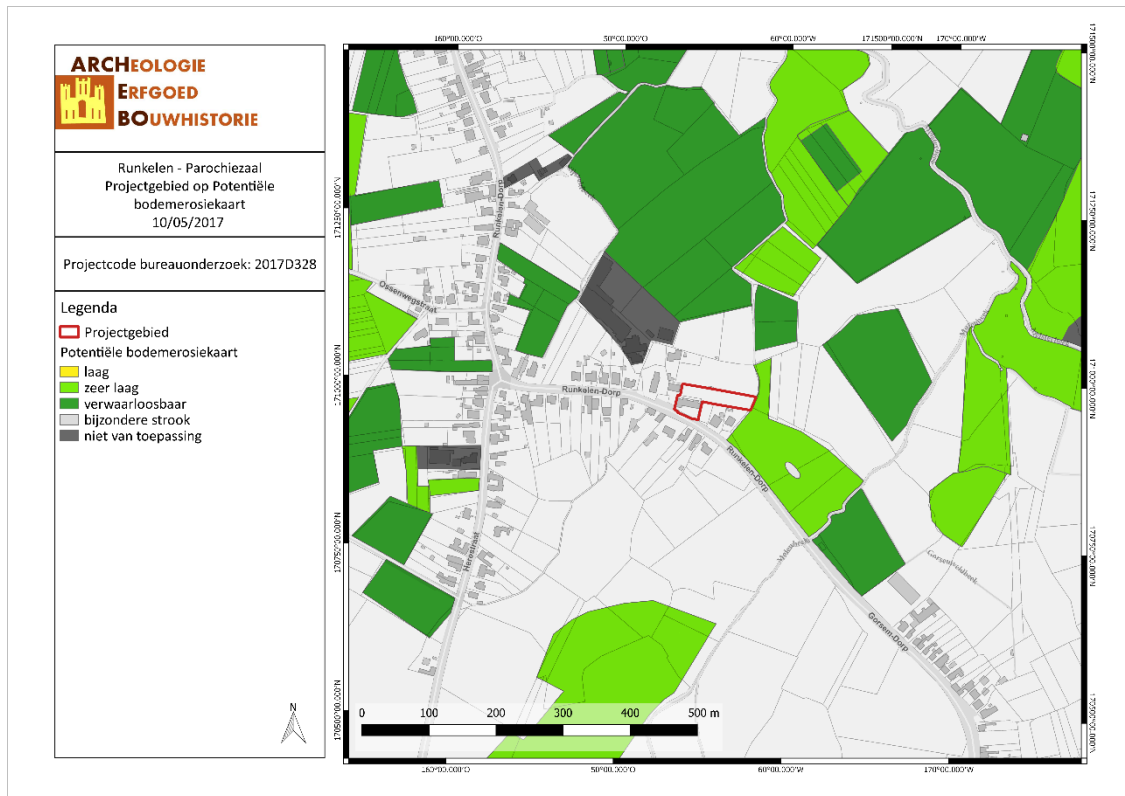
⁶ L. Baeyens, "Bodemkaart van België", geraadpleegd 9 mei 2017, file:///C:/Users/Jan/Downloads/074W_SCAN_KBL.pdf.

⁷ E. Van Ranst en C. Sys, "Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)" (Laboratorium van Bodemkunde, Gent, 1 april 2000).

⁸ "Geopunt Vlaanderen".

Figuur 22: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).

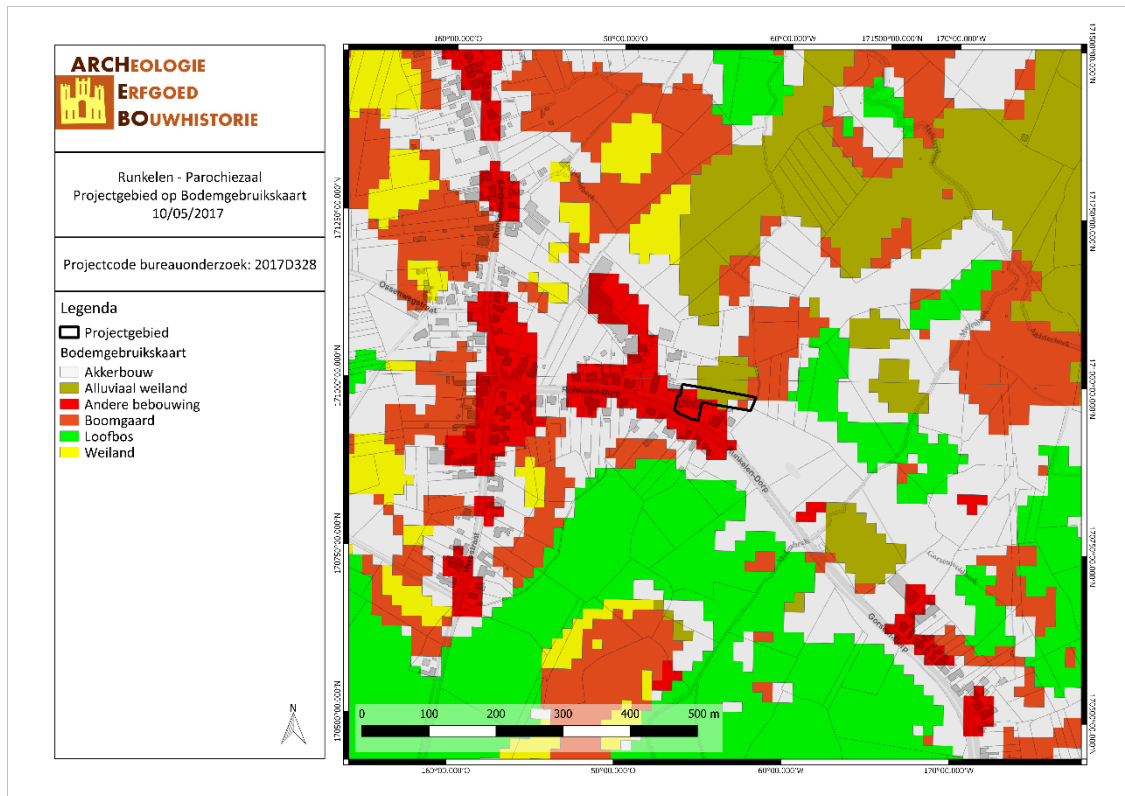
Voor het projectgebied is er op de potentiële bodemerosiekaart geen informatie beschikbaar. In de nabijheid van het gebied werden percelen gekarteerd met een zeer lage tot verwaarloosbare kans op erosie.

RUPA/17/05/10/12 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2017).

Volgens de bodemgebruikkaart ligt het projectgebied gekarteerd voor andere bebouwing en in mindere mate akkerbouw. Verder staat het gebied aangeduid als alluviaal weiland.

RUPA/17/05/10/13 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2017).

3.2 ARCHEOLOGISCHE DATA

Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het projectgebied werden geen CAI locaties geregistreerd. De geregistreerde CAI locaties werden allen gevonden buiten een straal van 200 meter van het projectgebied. De dichtstbijzijnde CAI locatie betreft een losse vondst van lithisch materiaal, nl. een afslag met retouches uit steentijd (CAI locatie 209305).

De volgende vondst wordt geregistreerd in een straal buiten de 800 meter. Het gaat over een metalen Romeinse knoopfibula (CAI locatie 208815) gedateerd in 50 voor Christus. Verder verwijst de CAI locatie 212951 naar een gouden dukaat Utrecht 1767 en 5 munten, die verder niet konden gedetermineerd worden uit de 18de eeuw. Uit de late middeleeuwen werd een metalen stukje van een gesp gevonden uit de periode 1455 – 1600.

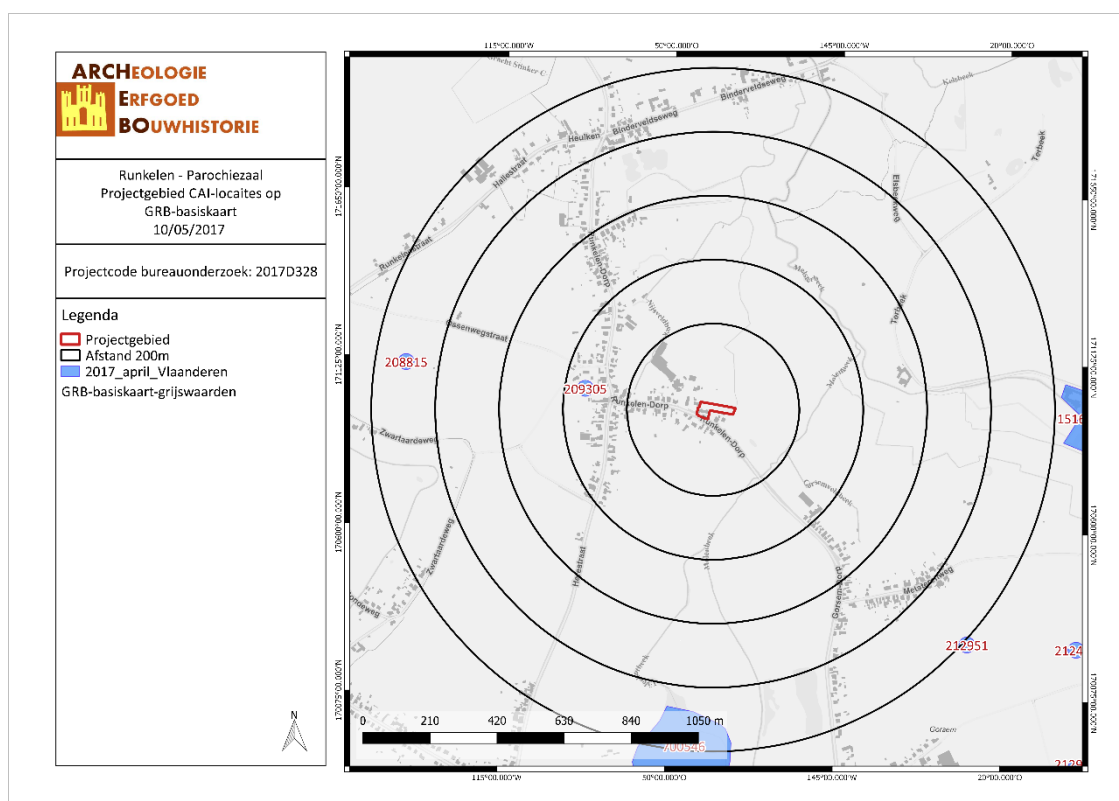
CAI locatie 700546 duidt het bestaan van een motte aan uit de volle middeleeuwen, het verwijst naar de zetel van de graven van Loon, later de graven van Duras. De castrale site toont een dubbele ringgracht met een niet axiaal neerhof en opperhof en ten zuiden, als deel van het ringgrachtensysteem, een individueel omgracht vierkant tuinencomplex voor nut en sier. Deze wordt tegenwoordig het kasteel Duras genoemd (cfr. infra).

Tenslotte duidt CAI locatie 151602 naar een verdwenen abdij uit de late middeleeuwen, de 'Abdij van Terbeek'. De oorspronkelijke stichting van dit cisterciënzersklooster was het klooster Sint-Trudodal, gelegen in het gehucht Straten, in de 12de eeuw. In de eerste helft van de 13de eeuw (mogelijk in 1221) vestigde de orde zich in Terbeek. In 1707 werd een groot gedeelte der gebouwen door brand vernield.

Van de abdijgebouwen bleef een vleugel van het oorspronkelijke kwadraatvormige klooster bewaard (nummer 76), namelijk het abdisverblijf met gastenverblijf, de hoeve (nummer 78), en de kapel, die in

1959 naar het Openluchtmuseum van Bokrijk werd overgebracht, en voorheen stroomopwaarts op de linker oever der Melsterbeek gelegen was, de kerk, aansluitend op de cellen, en het washuis over de beek werden tot voor kort gesloopt.⁹

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
208815	Metalen losse vondst, Romeinse knoopfibula	Vroeg-Romeinse tijd, ca. 50 voor Christus
700546	Motte	Volle middeleeuwen
151602	Verdwenen abdij: Abdij van Terbeek	Late middeleeuwen
209305	Losse vondst van lithisch materiaal: een afslag met retouches	Steentijd
212951	Losse Vondst: gouden dukaat van Utrecht 1767 en 5 kale munten (niet determineerbaar)	18de eeuw
	Losse Vondst: metalen stukje van een gesp	Late middeleeuwen (1455 – 1600)

RUPA/17/05/10/14 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).

Verder ligt er op het perceel ten noordwesten van het onderzoeksproject een pastorie van de Sint-Augustinusparochie. Deze is vastgesteld als bouwkundig erfgoed en dateert uit de 2de helft van de 19de eeuw.¹⁰

⁹ "Abdij van Terbeek en Sint-Niklaashoeve - Erfgoedobjecten - Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 12 mei 2017, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/23061>.

¹⁰ "Kasteeldomein van Duras en omgeving - Erfgoedobjecten - Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 12 mei 2017, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135125>.

Figuur 26: Pastorie van de Sint-Augustinusparochie, oude en gerenoveerde situatie van 2015 (IOE 2017)¹¹

Verder is het onderzoeksproject gelegen bij de Parochiekerk Sint-Andreas. Deze is eveneens vastgesteld als bouwkundig erfgoed. Het betreft een neoclassicistische zaalkerk uit het midden van de 19de eeuw dat omgeven is door een kerkhof. Ze heeft een éénbeukig schip met een ingebouwde westtoren. Het gebouw is uitgevoerd in baksteen en werd afgewerkt met hardsteen. Het schip heeft een vlakke zoldering en het koor een kruisribgewelf. De kerk bezit een 17de -eeuws houten Sint-Andreasbeeld, een houten Sint-Corneliusbeeld en een 14de eeuw hardstenen doopvont.¹² Het betreft hierbij om mobiel erfgoed, wat bijgevolg geen uitsluitsel kan geven over datering van de voorgaande kerkgebouwen op deze locatie. Na cartografisch onderzoek merken we op dat op de locatie van deze kerk reeds andere religieuze gebouwen hebben gestaan. Op de Frickx kaart, daterend uit 1744, staat duidelijk een kerk afgebeeld in de regio van Runkelen. Of deze gelegen is op de locatie van de huidige kerk is evenwel niet te achterhalen. Op de Ferrariskaart zien we een kerk omgeven door een begraafplaats. Deze is gelegen ten westen van het projectgebied. De begraafplaats neemt een vrij beperkte zone in rond de kerk. Vanaf de 'atlas der buurtwegen' uit ca. 1840 merken we op dat de pastorie is gebouwd, eveneens ten westen van het projectgebied.

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1.1.1 Onderzoek historische bronnen

Runkelen wordt voor de eerste maal vermeld in 1108 als Runchirs. Vanaf 1134 wordt het eveneens in de Gesta abb. Trudon. vernoemd onder de naam 'in Runcherio'. Hierbij wordt Runkelen in deze periode in verband gebracht met de abdij van Sint-Truiden.¹³ Runkelen wordt in 1366 vermeld als Runkeren en was eertijds een deel van het graafschap Duras, onder de graven van Duras.^{14,15} Mogelijk is Runkelen eveneens afkomstig zijn van 'Runkerna'. Het zou een deel van een toenaam zijn.¹⁶ Daarnaast wordt het ook als Runkst geschreven, met 'run' van runnen of vloeien. Het zou dan ook 'nederzetting bij een waterplas of beek' betekenen.¹⁷

¹¹ "Erfgoedobjecten - Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 12 mei 2017, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten>.

¹² "Limburg, Sint-Truiden", geraadpleegd 12 juni 2017, http://www.vilters-vanhemel.be/limburg_sint-truiden.html.

¹³ "Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 872", geraadpleegd 13 juni 2017, <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=872>.

¹⁴ Omer Vandeputte, "Gids voor Vlaanderen / 2007 / druk 1: toeristische en culturele gids voor ... - Google Boeken", 1092, geraadpleegd 12 mei 2017,

https://books.google.be/books?id=rKjnOnQrkzcC&pg=PA475&lpg=PA475&dq=gids+voor+vlaanderen+Halle&source=bl&ots=MkaN NCwuAy&sig=o5jJ0cLP03bEf_ZIEUpBd5GS5r0&hl=nl&sa=X&ved=0ahUKewjcn4-HypnTAhVB1xoKHY1JAXcQ6AEIGjAA#v=onepage&q=gids%20voor%20vlaanderen%20Halle&f=false.

¹⁵ Venken Jaak, *Oud Sint-Truiden en omgeving*, 1993, 172.

¹⁶ "RUNKERNA - VMNW (Vroegmiddelnederlands Woordenboek)", geraadpleegd 12 mei 2017, http://www.wnt.nl/iWDB/search?actie=article_content&wdb=VMNW&id=ID59571.

¹⁷ Jaak, *Oud Sint-Truiden en omgeving*, 172.

De parochie behoorde tot de kwartkapel van Wilderen en was begeven door de Parkabdij van Heverlee.¹⁸ In 1773 werd Runkelen een aparte heerlijkheid. Ze bleef in het bezit van de graaf van Duras, die ook de titel 'heer van Runkelen' droeg. In 1795 wordt Runkelen een zelfstandige gemeente. In 1971 wordt de gemeente opgeheven en bij Duras gevoegd. In 1977 wordt Duras eveneens opgeheven en wordt Runkelen deelgemeente van Sint-Truiden.¹⁹ Het kent tegenwoordig een kleine dorpskern bij het kruispunt der wegen Rummen-Wilderden en Runkelen-Sint-Truiden. Het kent recente dorpsuitbreiding met lintbebouwing aan de weg Rummen-Wilderden. Het kent een oppervlakte van 186 hectare.

Via de CAI zijn er geen locaties bekend van activiteiten in de eerste en tweede wereldoorlog. Er zijn geen exacte gegevens over kampementen of veldslagen beschikbaar.

3.3.1.1.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Voor het projectgebied zijn er geen oudere cartografische bronnen beschikbaar als de Villaretkaart (1745-1748). De Villaret kaart wordt eveneens de kaart van de Franse ingenieurs en geografen genoemd (1745-1748). Het bestrijkt grote delen van het huidige Belgische grondgebied en vertelt ons hoe het landschap erbij lag in het midden van de 18de eeuw. Na de slag bij Fontenoy (1745) kregen de Fransen voor enkele jaren de controle over onze gebieden. Het is in die militaire context dat de meer dan 80 kaartbladen ontstonden.

Op deze kaart merken we op dat er geen bebouwing waarneembaar is op het perceel. Het perceel werd ten zuiden begrensd door een landweg, de huidige Runkelen-Dorp. Een religieus gebouw en structuren ten noorden van dit gebouw zijn reeds zichtbaar op de kaart. Eventuele voorgangers van de huidige kerk konden niet met kaarten teruggevonden worden. Voor dit onderzoeksgebied is er eerder een lage kans dat er sporen van voorgangers worden aangetroffen omwille van de topografische situatie. Een dergelijk gebouw zou dan op een helling ingeplant staan, wat zeer twijfelachtig is. Wel kunnen er sporen aangetroffen worden die te maken hebben met de oprichting van een kerkgebouw. De Frickx-kaart toont aan dat er wel degelijk een pre-19de-eeuwse kerk aanwezig was in Runkelen.

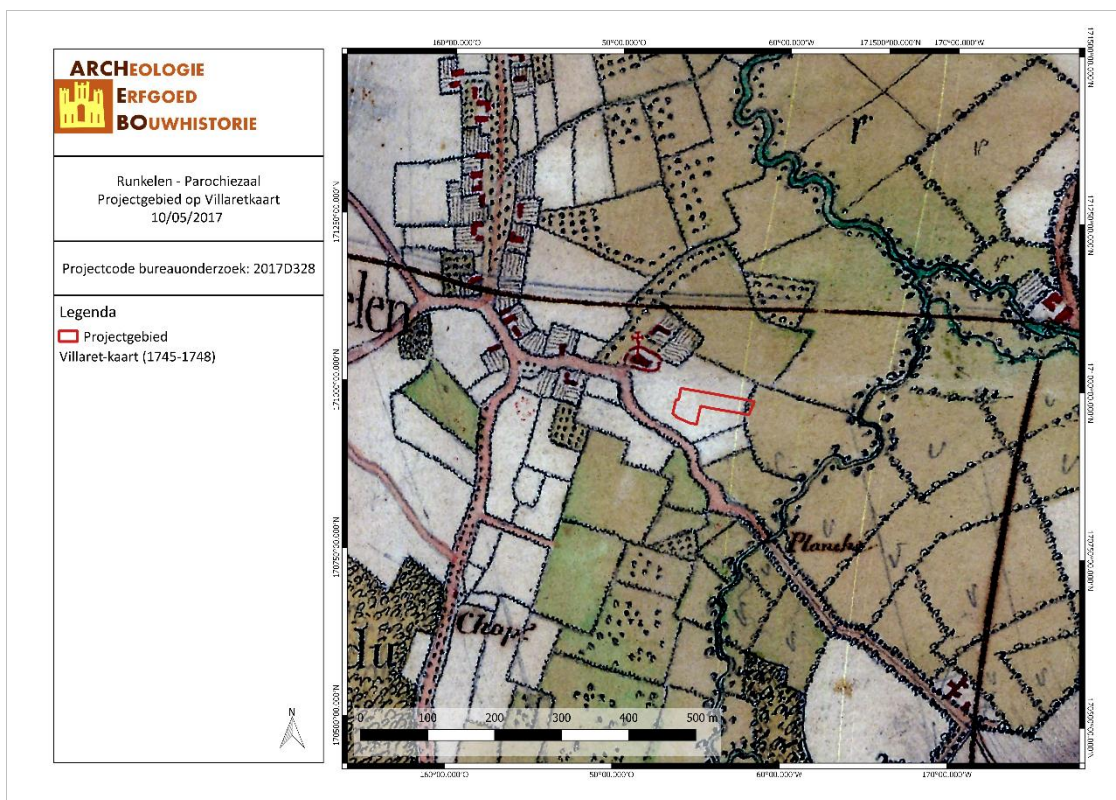
Een tweede 18de-eeuwse cartografische bron zijn de Ferrariskaarten. Deze kaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn. Op de Ferrariskaart is er geen bebouwing waarneembaar op het perceel.²⁰ Het perceel maakte deel uit van een akker.²¹ Er zijn verschillende bouwstructuren ten westen van het perceel waar te nemen.

¹⁸ "Runkelen - Erfgoedobjecten - Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 12 mei 2017, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121001>.

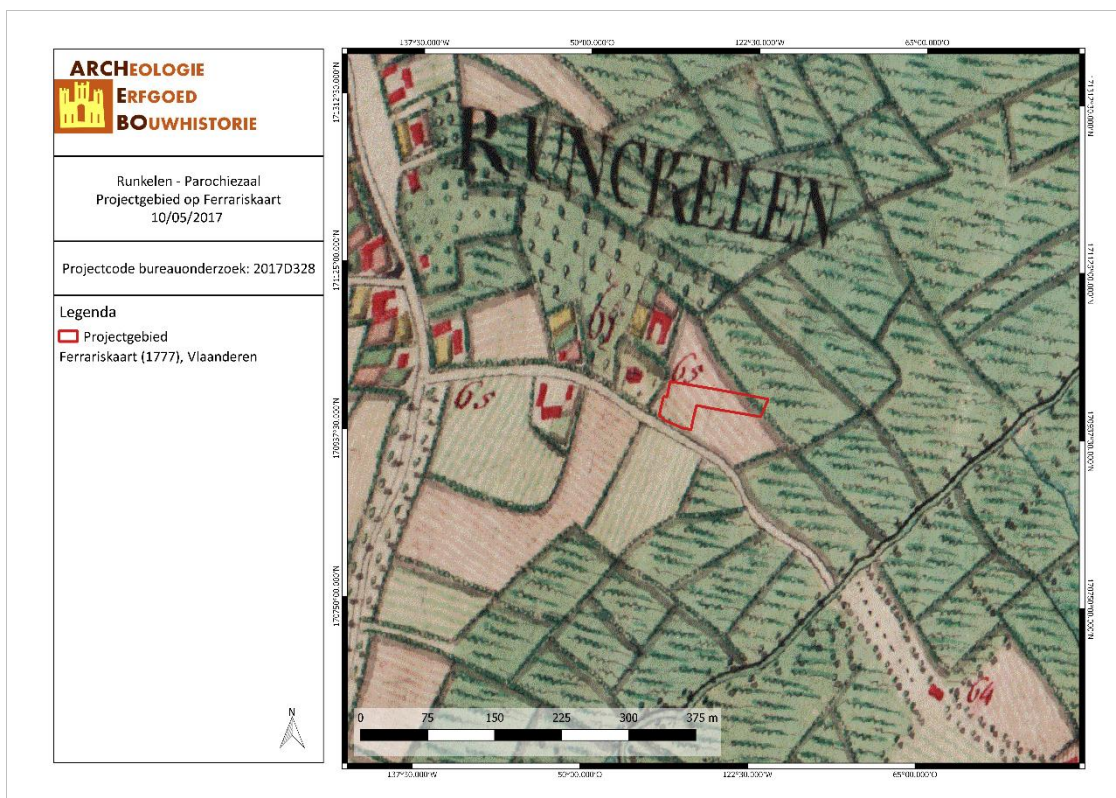
¹⁹ "Runkelen - Wikipedia", geraadpleegd 12 mei 2017, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Runkelen>.

²⁰ "Geopunt Vlaanderen", geraadpleegd 09 mei 2017, <http://www.geopunt.be/>.

²¹ "Ferraris_maps_legend.png (PNG-afbeelding, 1223 × 3986 pixels)", geraadpleegd 15 mei 2017, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/83/Ferraris_maps_legend.png.

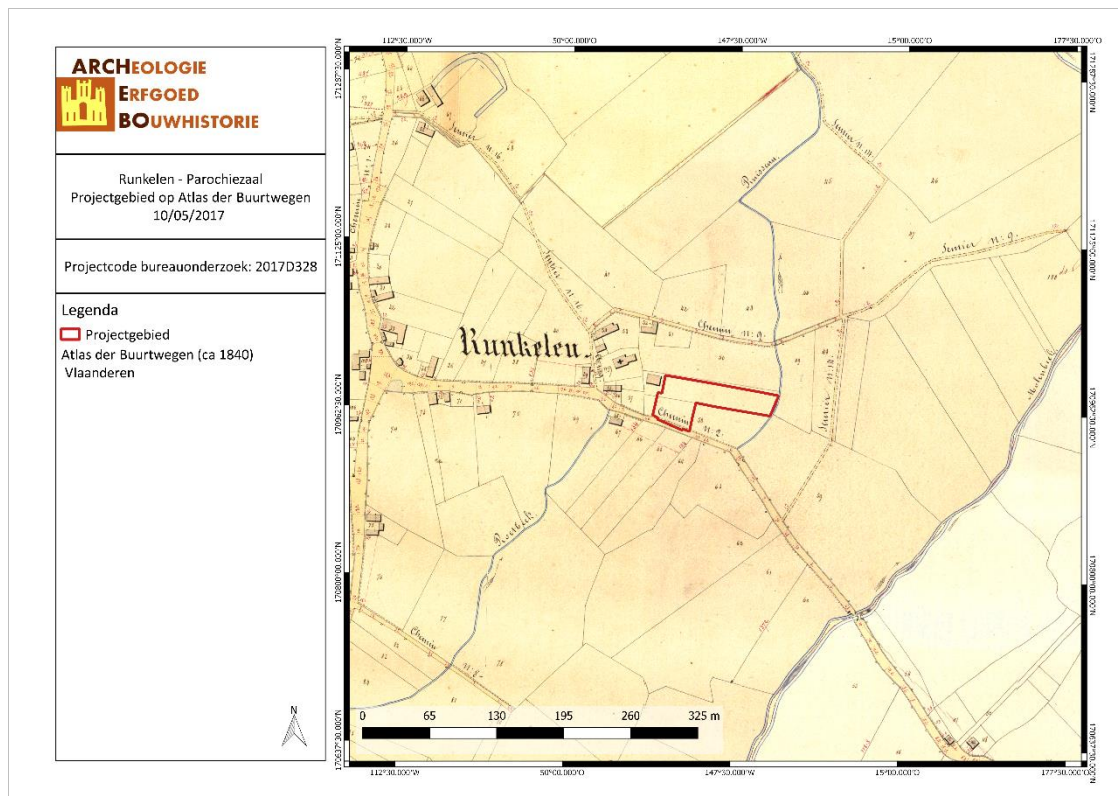
RUPA/17/05/10/15 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Detail uit de Villaret-kaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).

RUPA/17/05/10/16 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De wetgever wilde in 1841 ondubbelzinnig aanduiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Bedoeling was dus een inventarisatie te maken van alle "openbare" wegen en "private wegen met openbare erfdienstbaarheid". De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Voetwegen zijn smalle wegen (soms maar 1 meter breed) en de bedding behoort gewoonlijk toe aan de aangelanden. In de periode 1843-1845 werden voor alle gemeenten leggers, openbare registers, van de buurtwegen opgemaakt. Deze zijn de geschiedenis ingegaan als Atlassen der Buurtwegen. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.²² Op deze kaart staat het project geregistreerd op het perceelnummer 58 en het ongenummerd perceel ten noorden gelegen.

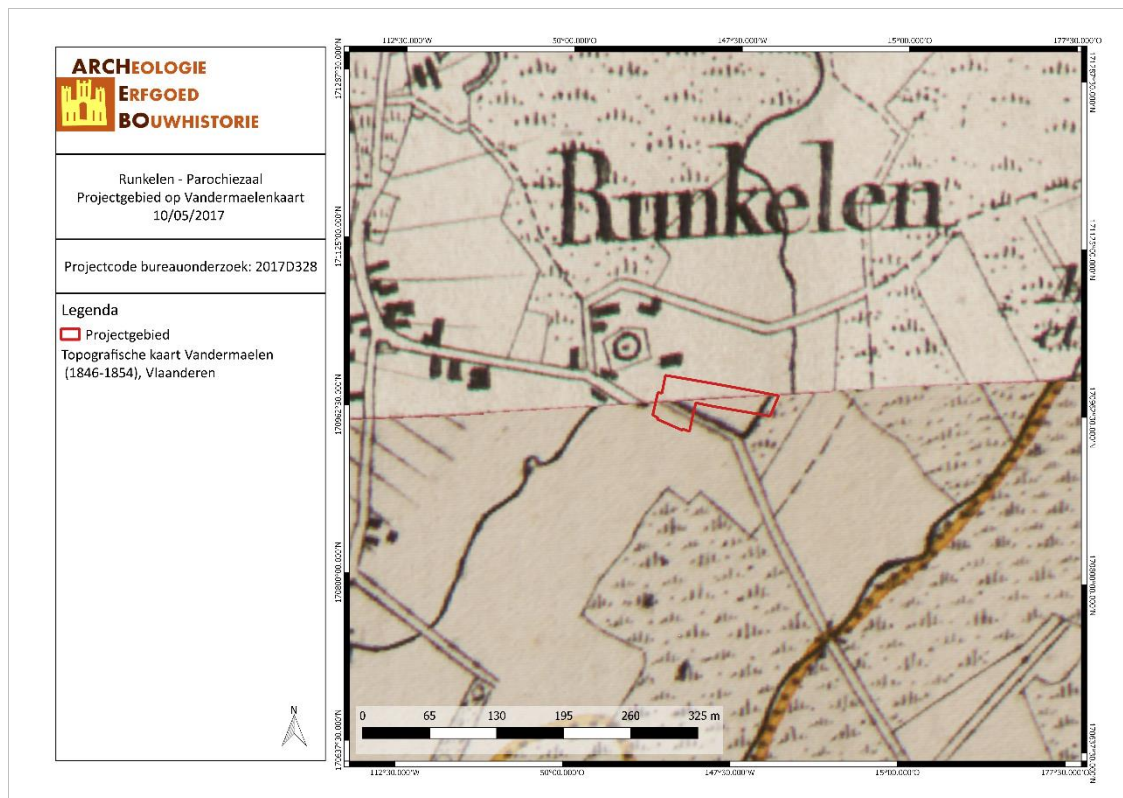
RUPA/17/05/10/17 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).

De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). De Belgische overheid zag voor zichzelf geen taak weggelegd om de kadastergegevens in plannen om te zetten, maar hoopte dat anderen deze taak op zich zouden nemen. In 1836 kreeg Vandermaelen toelating om de kadastergegevens te gebruiken en in kaart te brengen. Dit resulteerde in de topografische kaart "Carte topographique de la Belgique", gemaakt tussen 1846 en 1854 op 250 folio's op schaal 1 : 20.000. Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.²³ We onderscheiden op deze kaart geen verschillende perceelnummers, perceelsgrenzen worden eveneens niet aangeduid. Het perceel blijft onbebouwd.

²² Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 8 mei 2017, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

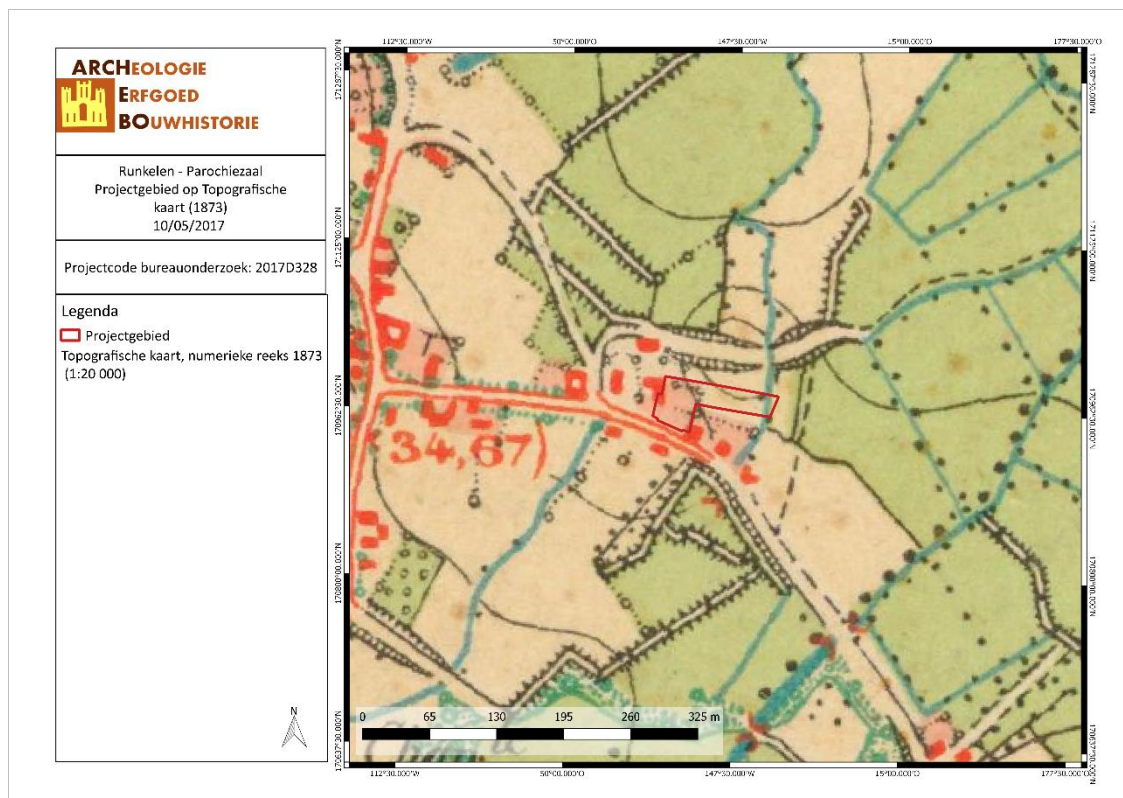
²³ Wikipedia, "Vandermaelenkaarten", online encyclopedie, Wikipedia, geraadpleegd 7 december 2016, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Vandermaelenkaarten>.

RUPA/17/05/10/18 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2017).

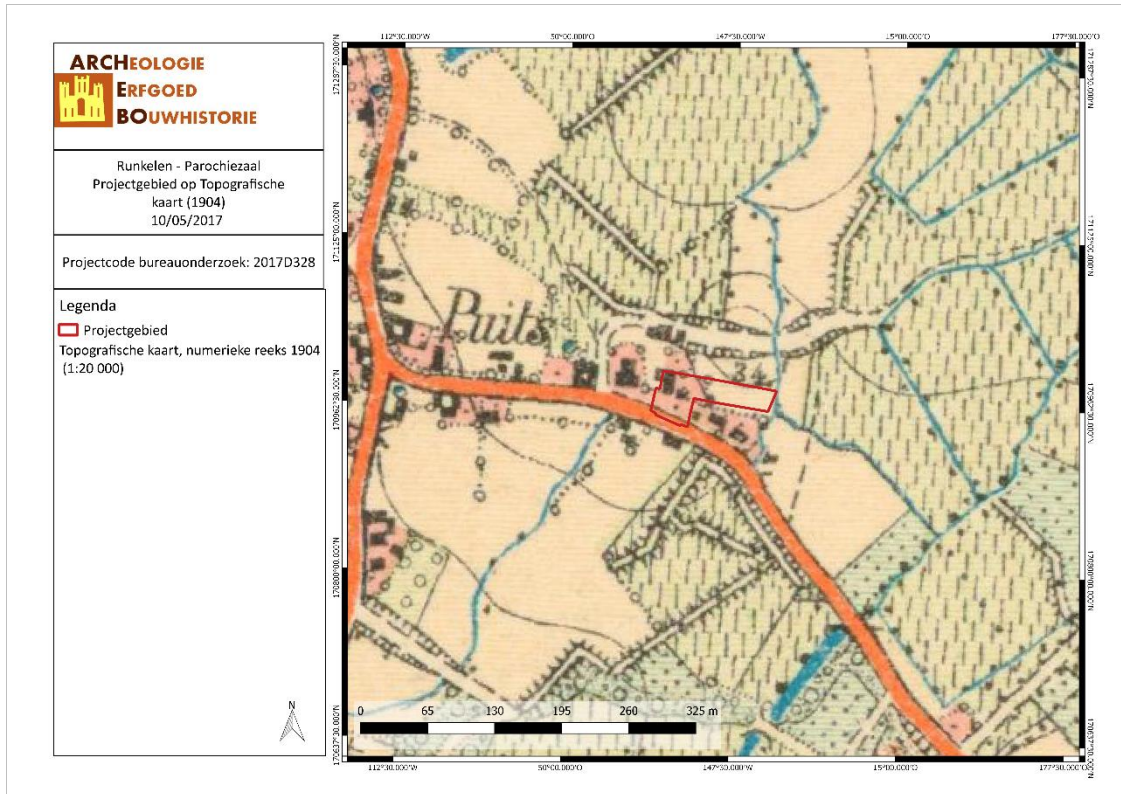
Op de topografische kaart uit 1873 zien we dat de percelen aan weerszijden van het project bebouwing kennen. Ten westen lijkt een gebouw van het naburig perceel de grenzen van het onderzoeksproject te overschrijden.

RUPA/17/05/10/19 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het projectgebied op de topografische kaart 1873 (Cartesius, 2017).

De topografische kaart uit 1904 duidt een structuur aan in het onderzoeksgebied. Verder wordt de structuur gelegen aan de westzijde van het perceel grotendeels binnen het onderzoeksproject weergegeven. Het perceel aan de oostzijde kent nu eveneens bebouwing.

RUPA/17/05/10/20 - Digitale aanmaak

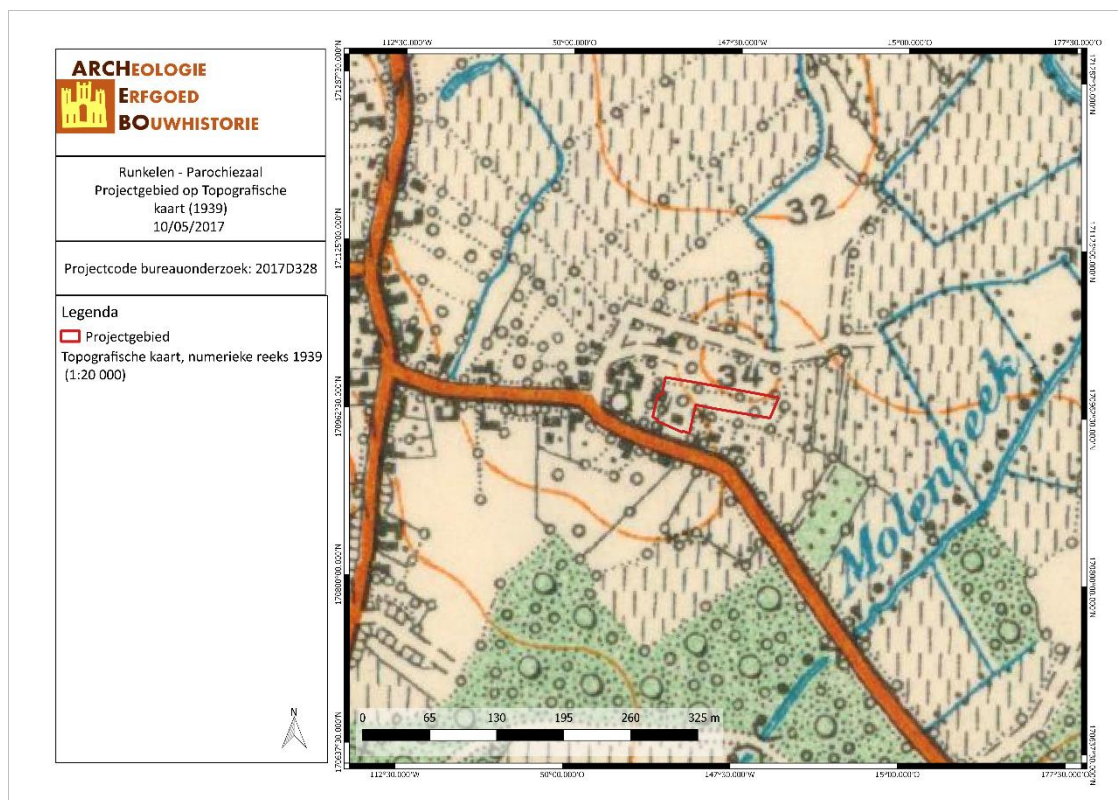
Figuur 32: Situering van het projectgebied op de topografische kaart 1904 (Cartesius, 2017).

De topografische kaart uit 1939 duidt een gelijkaardige situatie aan als de topografische kaart uit 1904. De bebouwing is nog aanwezig op het perceel, alleen lijkt de bouwstructuur in het westen nu niet meer binnen het onderzoeksproject te liggen.

De topografische kaart uit 1969 duidt een gelijkaardige situatie aan als de topografische kaart uit 1939. De bebouwing is nog steeds aanwezig op het perceel.

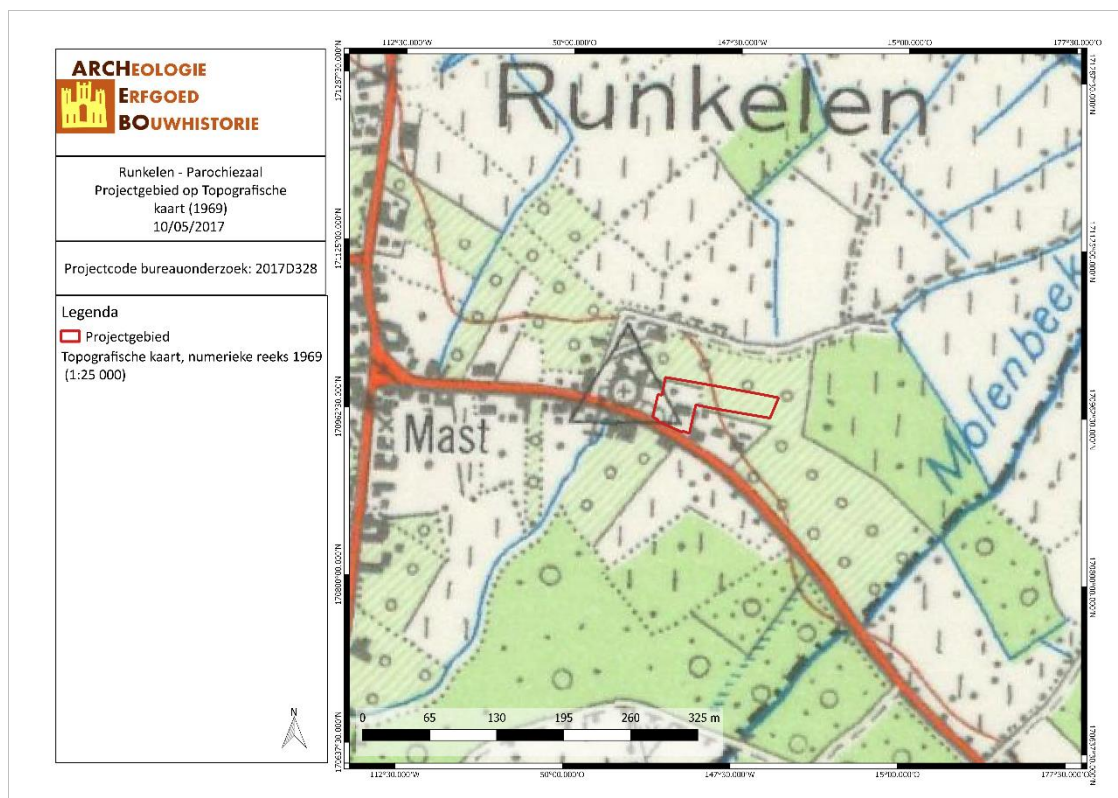
Op de Orthofoto uit 1979-1990 herkennen we de huidige parochiezaal met een parking. Deze parking aan de straatzijde is verhard. Het deel achter de parochiezaal blijft onbebouwd. Er zijn enkele bomen aanwezig.

De topografische kaart uit 1981 duidt de bebouwing aan op het perceel. Deze wordt evenwel doorgetrokken tot de achtergrens van het perceel, ten noorden gelegen. Een situatie dat zowel op de Orthofoto van 1979-1990 als de huidige Orthofoto wordt tegengesproken. De uitbreiding van de bebouwing naar het noorden lijkt dan ook eerder een onnauwkeurigheid van de kaartenmakers.

RUPA/17/05/10/21 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het projectgebied op de topografische kaart 1939 (Cartesius, 2017).

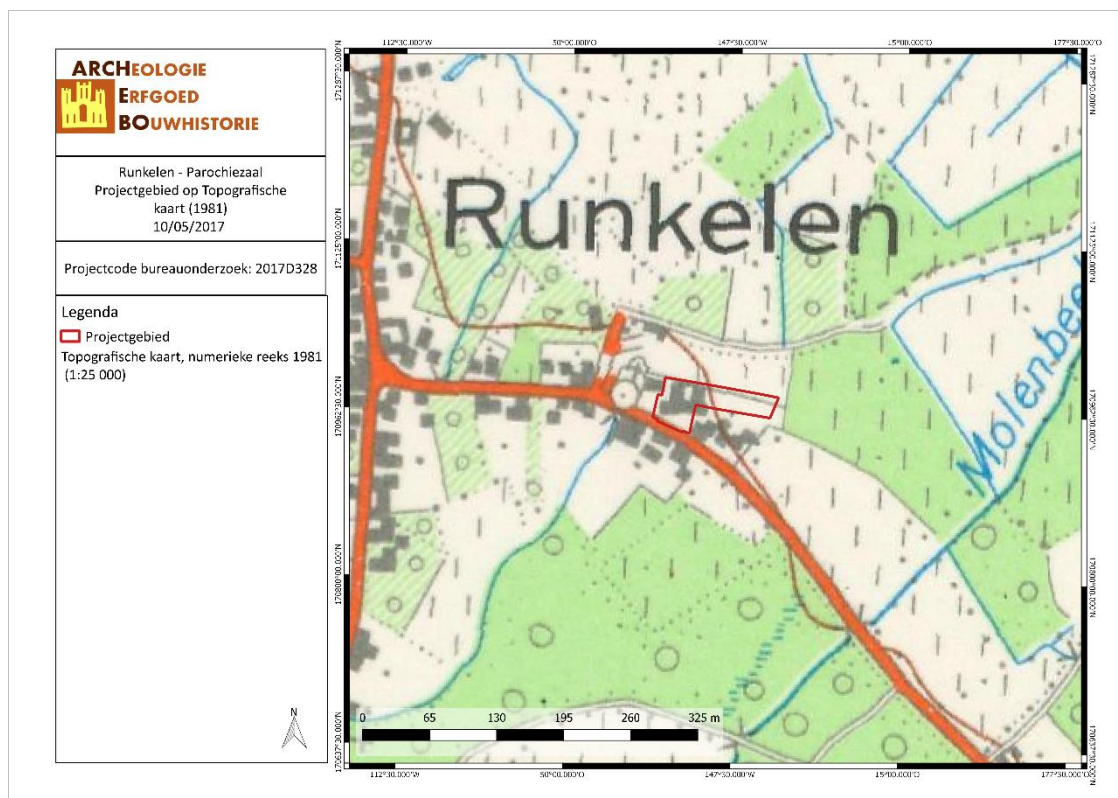
RUPA/17/05/10/22 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Orthofoto 1969 (Cartesius, 2017).

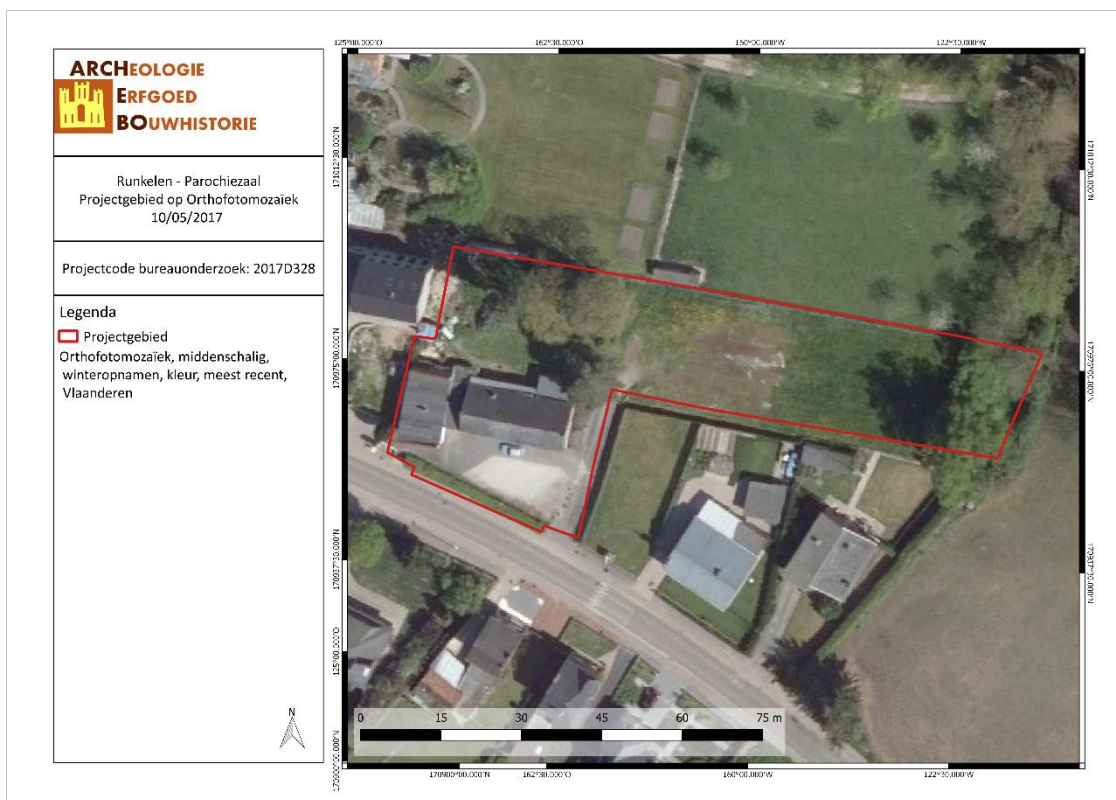
RUPA/17/05/10/23 - Digitale aanmaak

Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto 1979-1990 (Geopunt, 2017).

RUPA/17/05/10/24 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Orthofoto 1981 (Cartesius, 2017).

RUPA/17/05/10/25 - Digitale aanmaak

Figuur 37: Situering van het projectgebied op de huidige Orthofoto (Geopunt, 2017).

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Binnen het projectgebied werden geen CAI locaties geregistreerd. De geregistreerde CAI locaties werden allen gevonden buiten een straal van 200 meter van het projectgebied. Uit de steentijd werd een afslag met retouches gevonden en uit de Vroeg-Romeinse tijd dateert een metalen romeinse knoopfibula. Een motte uit de volle middeleeuwen is gelokaliseerd waar tegenwoordig het kasteel van Duras gelegen is. Verder is naast de abdijhoeve Sint-Niklaas de verdwenen abdij van Terbeek gelokaliseerd. Er is een losse vondst bestaande uit een gouden dukaat van Utrecht 1767 en 5 kale munten, die verder niet determineerbaar zijn, geregistreerd. Gegevens betreft militaire activiteiten tijdens de eerste en tweede wereldoorlog zijn niet ter beschikking.

Runkelen wordt in 1366 vermeld als *Runkeren* en was eertijds een deel van het graafschap Duras. De parochie behoorde tot de kwartkapel van Wilderen en was begeven door de Parkabdij van Heverlee. In 1773 werd Runkelen een aparte heerlijkheid. Ze bleef in het bezit van de graaf van Duras, die ook de titel 'heer van Runkelen' droeg. In 1795 wordt Runkelen een zelfstandige gemeente. In 1971 wordt de gemeente opgeheven en bij Duras gevoegd. In 1977 wordt Duras eveneens opgeheven en wordt Runkelen deelgemeente van Sint-Truiden. Het kent een oppervlakte van 186 hectare.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen bebouwing was vanaf de 18de eeuw tot begin 20ste eeuw. Over vroegere periodes zijn geen gegevens beschikbaar. De huidige bebouwing kent geen kelders. De bodemkartering, uitgevoerd in 1964, geeft een bodem aan met code OB, Sdf en Aep. Bodems met code OB verwijzen naar een bodemkartering 'onder bebouwing'. Sdf bodems bestaan uit een matig natte lemige zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Aep bodems verwijzen naar een natte leembodem zonder profiel. Er is een waterloop gelegen langs het perceel, verder ligt de Molenbeek op 260 meter van het project en is het projectgebied gelegen op een heuvelrug naar het water toe georiënteerd.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van de ‘Stad Sint Truiden’, een bureauonderzoek uitgevoerd. De stad heeft deze aanvraag geformuleerd voor de realisatie van een parochiezaal. Deze realisatie gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief verstoord zal worden.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het projectgebied sinds de 18de eeuw tot begin 20ste eeuw onbebouwd is gebleven. *In situ* bewaring van het archeologisch erfgoed is enkel een optie afhankelijk van de diepte van de sporen.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven.

De bodemkartering, uitgevoerd in 1964, geeft een bodem aan met code OB, Sdf en Aep. Bodems met code OB verwijzen naar een bodemkartering ‘onder bebouwing’. Sdf bodems bestaan uit een matig natte lemige zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Aep bodems verwijzen naar een natte leembodem zonder profiel. Er is een waterloop gelegen langs het perceel, verder ligt de Molenbeek op 260 meter van het project en is het projectgebied gelegen op een heuvelrug naar het water toe georiënteerd.

Binnen het projectgebied werden geen CAI locaties geregistreerd. De geregistreerde CAI locaties werden allen gevonden buiten een straal van 200 meter van het projectgebied. Uit de steentijd werd een afslag met retouches gevonden en uit de Vroeg-Romeinse tijd dateert een metalen romeinse knoopfibula. Een motte uit de volle middeleeuwen is gelokaliseerd waar tegenwoordig het kasteel van Duras gelegen is. Verder is naast de abdijhoeve Sint-Niklaas de verdwenen abdij van Terbeek gelokaliseerd. Er is een losse vondst bestaande uit een gouden dukaat van Utrecht 1767 en 5 kale munten, die verder niet determineerbaar zijn, geregistreerd. Gegevens betreft militaire activiteiten tijdens de eerste en tweede wereldoorlog zijn niet ter beschikking.

Runkelen wordt voor de eerste maal vermeld in 1108 als Runchirs. Vanaf 1134 wordt het in de Gesta abb. Trudon. vernoemd onder de naam ‘in Runcherio’. In 1366 is het vermeld als Runkeren, en was het deel van het graafschap Duras. De parochie behoorde tot de kwartkapel van Wilderen en was begeven door de Parkabdij van Heverlee. In 1773 werd Runkelen een aparte heerlijkheid. Ze bleef in het bezit van de graaf van Duras, die ook de titel ‘heer van Runkelen’ droeg. In 1795 wordt Runkelen een zelfstandige gemeente. In 1971 wordt de gemeente opgeheven en bij Duras gevoegd. In 1977 wordt Duras eveneens opgeheven en wordt Runkelen deelgemeente van Sint-Truiden. Het kent een oppervlakte van 186 hectare.

2. Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?

Aan de hand van de het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig was vanaf de 18de eeuw tot het begin van de 20ste eeuw. Mogelijk was het gebied evenwel bebouwd in de periode voor de 18de eeuw. Het terrein is tegenwoordig gedeeltelijk bebouwd. Deze bebouwing wordt evenwel gesloopt.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten worden er geen structuren verwacht van constructies vanaf de 18de eeuw tot begin 20ste eeuw. Verder kan er geen uitsluitel gemaakt worden voor de overige te verwachten structuren op het perceel.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Het terrein heeft volgens het kaartmateriaal geen antropogene verstoringen gekend van de 18de eeuw tot de 20ste eeuw. Sinds het begin van de 20ste eeuw is het terrein deels bebouwd. De huidige bewoning bezit geen kelder.

De bodemkartering, uitgevoerd in 1962, heeft de bodem gekarteerd met code OB, Sdf en Aep. Bodems met code OB verwijzen naar een bodemkartering 'onder bebouwing'. Sdf bodems bestaan uit een matig natte lemige zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Aep bodems verwijzen naar een natte leembodem zonder profiel.

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1.1.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Op het terrein wordt door de opdrachtgever, 'Stad Sint Truiden', een aanvraag geformuleerd voor de bouw van een parochiezaal. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief verstoord zal worden.

Het projectgebied is gelegen in Vochtig Haspengouw tussen de 34,5 en 32,6 meter boven zeeniveau. Er is een waterloop gelegen langs het perceel, verder ligt de Molenbeek op 260 meter van het project. Het projectgebied is gelegen op een heuvelrug naar het water toe georiënteerd.

Binnen het projectgebied werden geen CAI locaties geregistreerd. De geregistreerde CAI locaties werden allen gevonden buiten een straal van 200 meter van het projectgebied. Uit de steentijd werd een afslag met retouches gevonden en uit de Vroeg-Romeinse tijd dateert een metalen romeinse knoopfibula. Een motte uit de volle middeleeuwen is gelokaliseerd waar tegenwoordig het kasteel van Duras gelegen is. Verder is naast de abdijhoeve Sint-Niklaas de verdwenen abdij van Terbeek gelokaliseerd. Er is een losse vondst bestaande uit een gouden dukaat van Utrecht 1767 en 5 kale munten, die niet determineerbaar zijn, geregistreerd. Gegevens betreft militaire activiteiten tijdens de eerste en tweede wereldoorlog zijn niet ter beschikking.

Runkelen wordt voor de eerste maal vermeld in 1108 als Runchirs. Vanaf 1134 wordt het in de Gesta abb. Trudon. vernoemd onder de naam 'in Runcherio'. In 1366 is het vermeld als Runkeren, en was het deel van het graafschap Duras. De parochie behoorde tot de kwartkapel van Wilderen en was begeven door de Parkabdij van Heverlee. In 1773 werd Runkelen een aparte heerlijkheid. Ze bleef in het bezit van de graaf van Duras, die ook de titel 'heer van Runkelen' droeg. In 1795 wordt Runkelen een zelfstandige

gemeente. In 1971 wordt de gemeente opgeheven en bij Duras gevoegd. In 1977 wordt Duras eveneens opgeheven en wordt Runkelen deelgemeente van Sint-Truiden.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen bebouwing was vanaf de 18de eeuw tot begin 20ste eeuw. Over vroegere periodes zijn geen gegevens beschikbaar. De bodemkartering, uitgevoerd in 1964, geeft een bodem aan met code OB, Sdf en Aep.

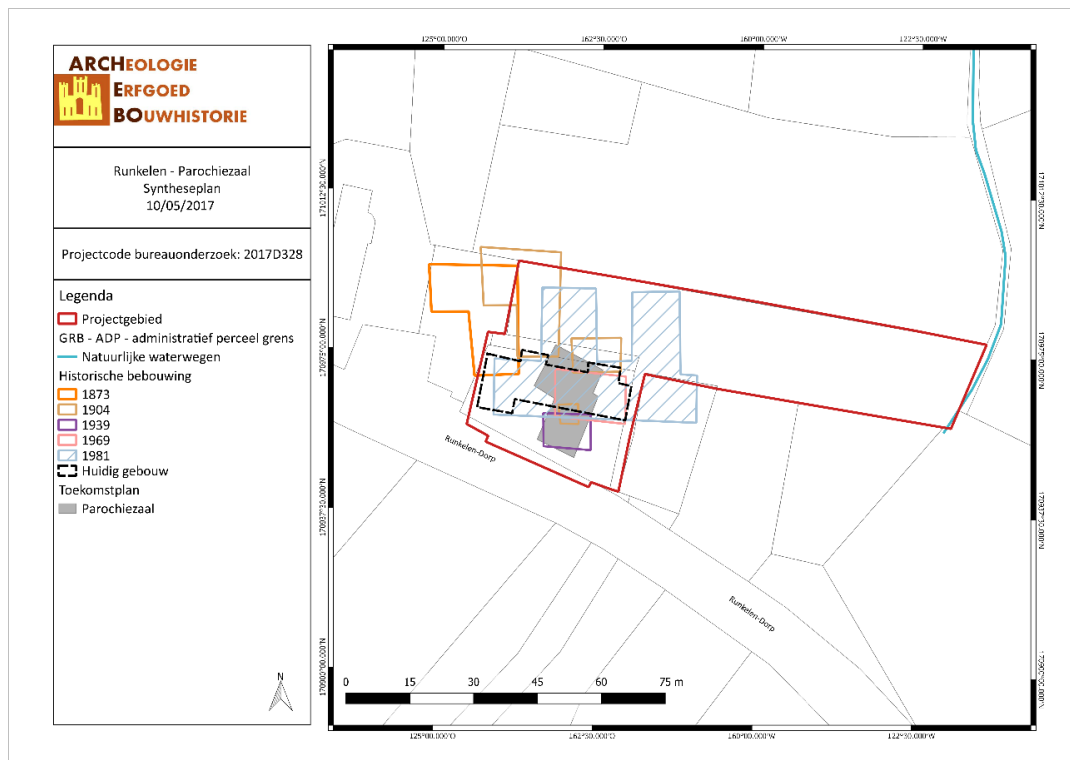
4.3.1.1.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Op het terrein wordt door de opdrachtgever, 'Stad Sint Truiden', een aanvraag geformuleerd voor de bouw van een parochiezaal. Dit gaat gepaard met graafwerken waardoor het bodemarchief verstoord zal worden.

De geregistreerde CAI locaties werden allen gevonden buiten een straal van 200 meter van het projectgebied. Uit de steentijd werd een afslag met retouches gevonden en uit de Vroeg-Romeinse tijd dateert een metalen romeinse knoopfibula. Een motte uit de volle middeleeuwen is gelokaliseerd waar tegenwoordig het kasteel van Duras gelegen is. Verder is naast de abdijhoeve Sint-Niklaas de verdwenen abdij van Terbeek gelokaliseerd. Verder is er een losse vondst bestaande uit een gouden dukaat van Utrecht 1767 en 5 kale munten, die verder niet determineerbaar zijn, geregistreerd. Gegevens betreft militaire activiteiten tijdens de eerste en tweede wereldoorlog zijn niet ter beschikking.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen bebouwing was vanaf de 18de eeuw tot het begin van de 20ste eeuw. Over vroegere periodes zijn geen gegevens beschikbaar. De bodemkartering, uitgevoerd in 1964, geeft een bodem aan met code OB, Sdf en Aep.

Onderstaand syntheseplan toont in kaartvorm de combinatie van de historische bebouwing en de geplande werken.

RUPA/17/05/10/26 - Digitale aanmaak

Figuur 38: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2017).

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Gezien de kans dat er binnen het plangebied nog intacte archeologische resten aanwezig zijn, stelt ARCHEBO bvba verder vooronderzoek voor. De voorgestelde uitvoeringswijze van het archeologisch onderzoek is het onderwerp van het Programma van Maatregelen.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties:

Baeyens, L. "Bodemkaart van België: Haacht 74W". Geraadpleegd 9 mei 2017.

Diriken, Pierre. "De ruimtelijke landschapskenmerkenkaart Limburg", 2000.

E. Van Ranst, en C. Sys. "Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)". Laboratorium van Bodemkunde, Gent, 1 april 2000.

Goossens, E., F. Gullentops, en N. Vandenberghe. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 33, Sint-Truiden*. Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007.

Jaak, Venken. *Oud Sint-Truiden en omgeving*, 1993.

Marechal en Laga. "Lithostratigrafie van het Neogeen en Paleogeen (Tertiair) in Vlaanderen", 1988.

Vandeputte, Omer. *Gids voor Vlaanderen*. 1e dr. Tielt: Lannoo Uitgeverij, 2007.

Gysseling, Maurits. *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226*. Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek, 1960.

Online bronnen:

"Abdij van Terbeek en Sint-Niklaashoeve - Erfgoedobjecten - Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 12 mei 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/23061>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Geopunt Vlaanderen". Geraadpleegd 23 februari 2017. <http://www.geopunt.be/>.

"Kasteeldomein van Duras en omgeving - Erfgoedobjecten - Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 12 mei 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135125>.

"Limburg, Sint-Truiden". Geraadpleegd 12 juni 2017. http://www.vilters-vanhemel.be/limburg_sint-truiden.html.

"Roosdaal - Erfgoedobjecten - Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 7 maart 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121210>.

"Runkelen - Erfgoedobjecten - Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 12 mei 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121001>.

"Runkelen - Wikipedia". Geraadpleegd 12 mei 2017. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Runkelen>.

"RUNKERNA - VMNW (Vroegmiddelnederlands Woordenboek)". Geraadpleegd 12 mei 2017. http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article_content&wdb=VMNW&id=ID59571.

6 FIGURENLIJST

<i>Figuur 1 Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen.....</i>	<i>4</i>
<i>Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017) ..</i>	<i>6</i>
<i>Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017)</i>	<i>6</i>
<i>Figuur 4: Huidige parochiezaal (Google Maps, 2009)</i>	<i>8</i>
<i>Figuur 5: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, geraadpleegd 2017)</i>	<i>8</i>
<i>Figuur 6: Inplantingsplan 1/500, 12 april 2017 (AE+ architecten, 2017).....</i>	<i>9</i>
<i>Figuur 7: Zuid-west, en zuid-oost 3D impressie (AE+ architecten, 2017).....</i>	<i>9</i>
<i>Figuur 8: Snede A-A en B-B van het projectgebied Runkelen, parochiezaal (AE+ architecten, 2017).....</i>	<i>10</i>
<i>Figuur 9: Snede A-A en B-B van het projectgebied Runkelen, parochiezaal (AE+ architecten, 2017).....</i>	<i>10</i>
<i>Figuur 10: Terreinprofiel project Runkelen, parochiezaal (AE+ architecten, 2017)</i>	<i>10</i>
<i>Figuur 11: Grondplan project parochiekerk Runkelen (AE+ architecten, 2017).....</i>	<i>11</i>
<i>Figuur 12: Situering van het projectgebied op het toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017).....</i>	<i>11</i>
<i>Figuur 13: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NWZO-richting (Geopunt, 2017).</i>	<i>12</i>
<i>Figuur 14: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NZ-richting (Geopunt, 2017).....</i>	<i>12</i>
<i>Figuur 15: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2017).</i>	<i>13</i>
<i>Figuur 16: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2017).</i>	<i>13</i>
<i>Figuur 17: Project aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, geraadpleegd 2017) ..</i>	<i>14</i>
<i>Figuur 18: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).</i>	<i>15</i>
<i>Figuur 19: Uitleg van het type 3a volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2017). 15</i>	
<i>Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2017).</i>	<i>16</i>
<i>Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2017).....</i>	<i>17</i>
<i>Figuur 22: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).</i>	<i>18</i>
<i>Figuur 23: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2017).</i>	<i>18</i>
<i>Figuur 24: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2017).....</i>	<i>19</i>
<i>Figuur 25: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).</i>	<i>20</i>
<i>Figuur 26: Pastorie van de Sint-Augustinusparochie, oude en gerenoveerde situatie van 2015 (IOE 2017)</i>	<i>21</i>
<i>Figuur 27: Detail uit de Villaret-kaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).....</i>	<i>23</i>
<i>Figuur 28: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2017).</i>	<i>23</i>
<i>Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).</i>	<i>24</i>
<i>Figuur 30: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2017).</i>	<i>25</i>
<i>Figuur 31: Situering van het projectgebied op de topografische kaart 1873 (Cartesius, 2017).</i>	<i>26</i>
<i>Figuur 32: Situering van het projectgebied op de topografische kaart 1904 (Cartesius, 2017).</i>	<i>26</i>
<i>Figuur 33: Situering van het projectgebied op de topografische kaart 1939 (Cartesius, 2017).</i>	<i>27</i>
<i>Figuur 34: Situering van het projectgebied op de Orthofoto 1969 (Cartesius, 2017).</i>	<i>27</i>
<i>Figuur 35: Situering van het projectgebied op de Orthofoto 1979-1990 (Geopunt, 2017).</i>	<i>28</i>
<i>Figuur 36: Situering van het projectgebied op de Orthofoto 1981 (Cartesius, 2017).</i>	<i>28</i>
<i>Figuur 37: Situering van het projectgebied op de huidige Orthofoto (Geopunt, 2017).</i>	<i>29</i>
<i>Figuur 38: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2017).</i>	<i>32</i>

7 PLANNENLIJST

RUPA/17/05/10/1 - Digitale aanmaak.....	6
RUPA/17/05/10/2 - Digitale aanmaak.....	6
RUPA/17/05/10/3 - Digitale aanmaak.....	8
RUPA/17/05/10/4 - Digitale aanmaak.....	11
RUPA/17/05/10/5 - Digitale aanmaak.....	13
RUPA/17/05/10/6 - Digitale aanmaak.....	13
RUPA/17/05/10/7 - Digitale aanmaak.....	14
RUPA/17/05/10/8 - Digitale aanmaak.....	15
RUPA/17/05/10/9 - Digitale aanmaak.....	16
RUPA/17/05/10/10 - Digitale aanmaak.....	17
RUPA/17/05/10/11 - Digitale aanmaak.....	17
RUPA/17/05/10/12 - Digitale aanmaak.....	18
RUPA/17/05/10/13 - Digitale aanmaak.....	19
RUPA/17/05/10/14 - Digitale aanmaak.....	20
RUPA/17/05/10/15 - Digitale aanmaak.....	23
RUPA/17/05/10/16 - Digitale aanmaak.....	23
RUPA/17/05/10/17 - Digitale aanmaak.....	24
RUPA/17/05/10/18 - Digitale aanmaak.....	25
RUPA/17/05/10/19 - Digitale aanmaak.....	25
RUPA/17/05/10/20 - Digitale aanmaak.....	26
RUPA/17/05/10/21 - Digitale aanmaak.....	27
RUPA/17/05/10/22 - Digitale aanmaak.....	27
RUPA/17/05/10/23 - Digitale aanmaak.....	28
RUPA/17/05/10/24 - Digitale aanmaak.....	28
RUPA/17/05/10/25 - Digitale aanmaak.....	29
RUPA/17/05/10/26 - Digitale aanmaak.....	32